

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Освітньо-професійна програма
«Економіка»
Спеціальність 051
«Економіка»
Група 2БЕП-33

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему: «Діагностика внутрішнього економічного стану
підприємства

ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

Проектний матеріал складається з пояснювальної записки на 70 сторінках та ілюстративного матеріалу

Студентка  (Катерина ШЛЕНСЬКА)

Керівник  (Анна ПЯТНІЧЕНКО)

До захисту допущений

в.о. Завідувач кафедри  ()

Завідуючий відділенням  (Воронкова Ю.В.)

Захист « 20 » 06 2024р. Протокол ДКК № 1

Оцінка ДКК 85

Секретар ДКК 

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Відділення економічне
Кафедра Економіки
Освітньо-професійна програма «Економіка»
Спеціальність 051 «Економіка»
Форма навчання денна

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Заст. дир. з НВР Беркань І.В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра

Студенту (студентці)

Шленській Катерині Романівні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема кваліфікаційної роботи: «Діагностика внутрішнього економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»»

1. Затверджена наказом по коледжу № 244-А2-ОД від «02» листопада 2024 р.
2. Термін подання студентом закінченої роботи «12» 06 2024р.
3. Вихідні дані до роботи: _____
4. Зміст роботи (перелік питань, що підлягають розгляду): _____

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи діагностики фінансово-економічного стану підприємств.

Розділ 2. Характеристика та діагностика фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Розділ 3. Шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Висновок

Список використаних джерел

Додатки


5. Перелік графічного матеріалу: 25 таблиць, 3 рисунків

6. Консультанти з окремих розділів роботи:

Розділ	Консультант (вчене звання, ППП)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв


7. Дата видачі завдання – «23» 10 2023 р.


Керівник  (Пятніченко А.С.)

Завдання прийняв до виконання  (Шленська К.Р.)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи, визначення її актуальності	жовтень
2.	Опрацювання літературних джерел, складання плану КРБ	листопад
3.	Написання Розділу 1 КРБ, складання висновків за ним	грудень
4.	Написання Розділу 2 КРБ, складання висновків за ним	січень-лютий
5.	Написання Розділу 3 КРБ, складання висновків за ним	березень
6.	Оформлення КРБ, підготовка доповіді та презентації	травень
7.	Підготовка до захисту КРБ	червень

Студент  (Шленська К.Р.)

Керівник роботи  (Пятніченко А.С.)

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Кваліфікаційна робота на тему «Діагностика внутрішнього економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод» містить 70 сторінок, 25 таблиць, 3 рисунків. Перелік використаних інформаційних джерел нараховує 26 найменувань.

Метою роботи є опрацювання теоретичних положень та надання практичних рекомендацій щодо управління фінансовим станом підприємства засобами діагностики фінансово-економічного стану ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Об'єктом дослідження є внутрішній економічний стан підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Предмет дослідження – методика діагностики фінансово-економічного стану в системі управління підприємством.

У роботі для досягнення поставленої мети було використано такі методи дослідження: системний підхід (для дослідження проблем покращення фінансового стану підприємства); фінансово-економічний аналіз (для дослідження фінансово-економічного стану); графічний (для наочного представлення результатів дослідження).

Результати дослідження можуть бути використані досліджуваним підприємством для підвищення показників фінансово-господарської діяльності та уникнення кризового стану в сучасних умовах, зокрема, для розробки стратегії удосконалення організації господарювання.

Рік виконання роботи – 2024 рік

Рік захисту роботи – 2024 рік

ТЕМА: «Діагностика внутрішнього економічного стану підприємства

ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

ЗМІСТ

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи діагностики фінансово-економічного стану підприємств.

1.1. Мета, завдання, зміст та принципи діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання

1.2. Методи та моделі прогнозування фінансового стану підприємств

1.3. Інформаційне забезпечення та методичні підходи щодо діагностики фінансового стану підприємства

Висновки до розділу 1

Розділ 2. Характеристика та діагностика фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

2.1. Характеристика зовнішнього середовища підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

2.2. Характеристика та діагностика внутрішнього середовища ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Висновки до розділу 2

Розділ 3. Шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

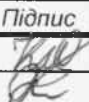

3.1. Напрями поліпшення фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

3.2. Рекомендації покращення фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод» на основі його діагностики.

Висновки до розділу 3

Список використаних джерел

Додатки

					БЕП 33.13.000.КРБ		
Вим.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Літ.	Арк.	Аркушів
Розроб.		Шленська К.Р.					
Керівник		Пятніченко А.С.			ВСП ОТФК ОНТУ Гр.2БЕП-33		

Вступ

При переході економіки України до ринкових відносин та розширенні прав підприємств у фінансово-економічній сфері, важливою стає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, а також пошуку шляхів підвищення та зміцнення фінансової стабільності. Важливо також своєчасно та об'єктивно оцінювати фінансовий стан підприємств різних форм власності, оскільки кожен власник повинен максимально використовувати можливості для збільшення прибутку компанії, що можливо лише за умови аналізу фінансового стану підприємства. Систематичний аналіз фінансового стану, платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства є важливим, оскільки дохідність та прибуток підприємства залежать від його платоспроможності. Враховують фінансовий стан підприємства і банківські установи, розглядаючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок.

Фінансовий стан компанії - це складне поняття, яке виникає від взаємодії всіх складових системи фінансових відносин компанії, визначається сукупністю факторів виробництва та господарювання і характеризується набором показників, що відображають наявність, розподіл та використання фінансових ресурсів.

У поточний час значна кількість українських компаній діють у невизначеному фінансовому середовищі. Причини цього явища можуть бути як макроекономічні (втрата традиційних ринків збуту, застарілі технології, інфляційні процеси та інші фактори), так і мікроекономічні (низький рівень управління, відсутність досвіду роботи в умовах конкуренції, наявність застарілого обладнання). Для вирішення цієї проблеми підприємство має здійснювати пошук джерел фінансових ресурсів, їх раціональний розподіл та ефективне використання під час всієї господарської діяльності. Усі ці аспекти підкреслюють важливість розробки методології, методики та організації управління фінансовим станом підприємств з урахуванням їх капіталу, галузевої

					БЕП 33.13.000.КРБ	Лист
						4
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

специфіки, сучасних методів аналізу та прогнозування сталого розвитку в сучасній економічній ситуації.

В кваліфікаційній роботі зроблена спроба обґрунтувати теоретичні аспекти діагностики діяльності суб'єкта господарювання та запропонувати шляхи поліпшення фінансового стану конкретного підприємства на основі його оцінки.

Метою роботи є опрацювання теоретичних положень та надання практичних рекомендацій щодо управління економічним станом підприємства засобами діагностики фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Результативність роботи забезпечується вирішенням комплексу завдань:

- здійснити теоретичний аналіз концептуальних підходів щодо визначення сутності й оцінки економічного стану підприємства;
- систематизувати методикку діагностики фінансового стану та стійкості функціонування підприємства;
- визначити невикористані резерви та потенційні напрямки покращення фінансового стану підприємства за допомогою інструментарію фінансової діагностики.

Об'єктом дослідження є внутрішній економічний стан підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Предмет дослідження – методика діагностики економічного стану в системі управління підприємством.

Інформаційною основою дослідження є законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань економіки, фінансового аналізу, фінансового менеджменту, матеріали наукових конференцій, дані фінансової ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Структурно кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків списку використаних джерел та додатків.

					БЕП 33.13.000.КРБ	Лист
						5
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ.

1.1. Мета, завдання, зміст та принципи діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання

Перетворення в економіці України, що пов'язані із переходом до ринкових принципів господарювання, потребують нових методів та підходів до управління економічними процесами. Це суттєво впливає на управління процесами формування та використання фондів фінансових ресурсів на рівні держави та в галузях підприємницьких структур, інших господарських об'єднань та громадян.[1].

Аналіз фінансового стану підприємства та його оцінка є важливим питанням, оскільки він відображає досягнення підприємства та визначає його майбутні перспективи. Це тема, яка привертає увагу багатьох економістів, як вітчизняних, так і зарубіжних. Особлива увага приділяється не лише аналізу фінансового стану, але і його оцінці та управлінню. Оцінка фінансового стану підприємств проводиться за різними методиками, розробленими міністерствами, Національним Банком України та комерційними банками. Основу таких методик визначення фінансового стану підприємств було закладено ще у 1998 році Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та Державною податковою адміністрацією України. Удосконалені варіанти цих підходів є актуальними і використовуються на сьогоднішній день. [2].

Фінансове положення - це ключовий показник економічної діяльності підприємства, який визначає його конкурентоспроможність, потенціал у бізнес-співпраці та оцінює, наскільки гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів у фінансових та виробничих відносинах. Уміння ефективно управляти фінансовим станом підприємства, зокрема у плані перспектив його розвитку, залежить не лише від мети проведення аналізу, але й від обґрунтованості використання тих чи інших методів оцінки фінансового стану підприємства, його адаптації до сучасних цінностей і цілей розвитку, а також

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						6
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

вимог, що висуваються з боку зовнішніх суб'єктів господарювання, інвестиційного та податкового середовища [4].

Подібне до даного визначення сутності «фінансового стану», наводиться в Положенні про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженим наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України № 49/121 від 26 січня 2001 р., у якому визначено «фінансовий стан підприємства» як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємств [6].

У цьому контексті, крім вже зазначених, існують додаткові характеристики, які є ключовими у визначенні фінансового стану - здатність підприємств фінансувати різноманітні види діяльності. Діагностика фінансового стану є частиною загального аналізу господарської діяльності підприємства і складається з двох взаємопов'язаних розділів: фінансового та управлінського аналізу. Розподіл аналізу на фінансовий та управлінський обумовлений структурою бухгалтерського обліку, яка виникла на практиці, на фінансовий та управлінський облік. Це призводить до розділення аналізу на зовнішній та внутрішній. Таке розділення аналізу для самого підприємства є умовним, оскільки внутрішній аналіз може розглядатися як продовження зовнішнього аналізу і навпаки. Обидва види аналізу взаємодоповнюються основною інформацією в інтересах справи. [3].

Внутрішній аналіз здійснюється фінансистами підприємства на основі нормативів, що застосовуються на підприємстві, і виконується способом порівняння цих нормативів з фактичними параметрами фінансової діяльності підприємства [13].

Зовнішній аналіз здійснюється зацікавленими організаціями — податковою службою, банком, акціонерами, іншими структурами — за даними бухгалтерської звітності [14].

Фінансова діагностика має на меті зрозуміле оцінювання розвитку підприємства та його фінансового стану. Основними завданнями фінансової

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						7
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

діагностики є: - аналіз прибутковості та фінансової стійкості підприємства; - вивчення ефективності використання активів та наявності власних оборотних коштів; - об'єктивне оцінювання змін у ліквідності, платоспроможності та фінансовій стійкості підприємства; - визначення позиції підприємства на фінансовому ринку та оцінка його конкурентоспроможності; - аналіз бізнес-активності підприємства; - оцінка ефективності використання фінансових ресурсів. Фінансовий аналіз, що ґрунтується на бухгалтерській звітності, стає формою зовнішнього аналізу, який проводять зацікавлені контрагенти, власники або державні органи. Аналіз на основі лише звітних даних містить доволі обмежену частину інформації про діяльність підприємства і не дозволяє розкрити всіх секретів фірми. Обидва види аналізу взаємозв'язані, мають спільну інформаційну базу [2].

Серед особливостей зовнішнього фінансового аналізу зазначимо:

- орієнтація аналізу на публічну, зовнішню звітність підприємства;
- множинність об'єктів-користувачів;
- різноманітність цілей і інтересів суб'єктів аналізу;
- максимальна відкритість результатів аналізу для користувачів.

Основними завданнями зовнішнього фінансового аналізу, який здійснюється партнерами підприємства, контролюючими органами на основі даних публічної фінансової звітності, є:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз показників рентабельності,
- аналіз фінансового стану, фінансової стійкості, стабільності підприємства, його платоспроможності та ліквідності балансу;
- аналіз ефективності використання залученого капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства.

На відміну від внутрішнього, компоненти зовнішнього аналізу є більш стандартизованими та менш деталізованими. Результати такого аналізу використовуються для управління, контролю та прогнозування фінансового стану

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						8
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

підприємства. Основна мета полягає у плануванні прибуткового потоку та раціональному розподілі власних та запозичених коштів для забезпечення стабільного функціонування підприємства, отримання максимального прибутку та уникнення банкрутства. [4].

Успішною діяльністю підприємства в ринкових умовах великою мірою залежить від того, наскільки точно і безпомилково воно обирає собі ділових партнерів. Фінансова діагностика заснована на здійсненні внутрішнього (традиційного) аналізу фінансового стану підприємства, змістом якого є:

- аналіз майнового стану підприємства;
- аналіз фінансової стійкості та стабільності підприємства;
- оцінка ділової активності підприємства;
- аналіз динаміки прибутку та рентабельності підприємства і факторів, що на них впливають;
- аналіз кредитоспроможності підприємства;
- оцінка використання майна та вкладеного капіталу;
- аналіз власних фінансових ресурсів;
- аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз самоокупності підприємства тощо.

Такий традиційний аналіз здійснюється аналітиками підприємства і ґрунтується на широкій інформаційній базі, включаючи оперативні дані. В ході здійснення фінансової діагностики за традиційною схемою було опрацьовано прийоми (рис. 1.1).

Для оцінки фінансового стану підприємства використовується аналіз формування та використання його фінансових ресурсів. Метою цього аналізу є об'єктивна оцінка стану підприємства та виявлення можливостей підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. Для досягнення цієї мети можуть використовуватися різні методи.

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						9
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

ПРИЙОМИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

I РІВЕНЬ – СПРОЩЕНІ ПРИЙОМИ ДІАГНОСТИКИ

Горизонтальний аналіз – порівняння кожного показника звітності поточного періоду з попереднім періодом

Вертикальний (структурний) аналіз – процентне визначення впливу різних факторів на кінцевий фінансовий результат

Аналіз за допомогою коефіцієнтів – розрахунок відношень між окремими фінансовими показниками діяльності підприємства

II РІВЕНЬ – РОЗГОРНУТІ ПРИЙОМИ ДІАГНОСТИКИ

Трендовий аналіз – порівняння показників поточного і попередніх періодів з визначенням тренду як тенденції їх динаміки розвитку, позбавленої впливу індивідуальних особливостей порівнюваних періодів

Порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими видами діяльності, а також міжгосподарський аналіз показників підприємства порівняно з конкурентами або із середньогалузевими показниками

Факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник діяльності підприємства

Проведення діагностики повинно ґрунтуватися на загальноприйнятих принципах, серед яких ключовими є:

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						10
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

своєчасність – діагностику слід проводити до виникнення кризової ситуації, появи перших ознак банкрутства, з урахуванням динаміки діяльності підприємства;

комплексність – важливо вивчати окремі явища та процеси у комплексі з усіма взаємопов'язаними факторами, явищами та цілями;

науковість – діагностика ґрунтується на науково обґрунтованих принципах, поняттях, категоріях, закономірностях, використовуючи методологію та методи дослідження;

достовірність – процес діагностування базується на первинній, достовірній інформації;

точність – відповідність реальним фактам, цілям та вимогам, що висуваються до процесу діагностування;

об'єктивність – діагностика повинна відбуватися за розробленою програмою дослідження, з чітко визначеними базовими параметрами з мінімальним впливом суб'єктивізму; у процесі діагностики слід використовувати лише реальні заходи і методи для зниження рівня неточності оцінки;

- ефективність – при здійсненні діагностики підприємства, необхідно повсякчас порівнювати позитивні і негативні наслідки її проведення та витрати, які пов'язані з цим процесом.

За результатами аналізу розробляються заходи для покращення фінансового стану підприємства. Залежно від змісту та завдань аналізу використовуються такі основні джерела інформації:

- Фінансова звітність;
- Статистична звітність;
- Дані внутрішньогосподарського (управлінського) бухгалтерського обліку;
- Дані з облікової документації (вибіркові дані);
- Експертні оцінки.[8].

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						11
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Підприємство, як правило, проводить оцінку свого фінансового стану для виявлення можливостей підвищення ліквідності, платоспроможності та прибутковості, розробки прогнозів фінансового стану на майбутнє або його покращення. У свою чергу, кредитори та інвестори аналізують фінансовий стан з метою зменшення своїх ризиків. Важливим показником фінансового стану підприємства є оцінка його платоспроможності, яка визначається як здатність підприємства виконувати свої зобов'язання. Підприємство вважається платоспроможним, якщо його активи перевищують зобов'язання. Ліквідність - це здатність підприємства виконати свої короткострокові зобов'язання за умови реалізації поточних активів. Підприємство вважається ліквідним, якщо воно може виконати свої короткострокові зобов'язання. [33, с.269].

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану є фінансова стабільність (стійкість) підприємства. Вона пов'язана з рівнем залежності від кредиторів та інвесторів і характеризується співвідношенням власних і залучених коштів, яке визначає загальну оцінку фінансової стабільності [8, с.121].

Фінансово стійким є підприємство, яке забезпечує покриття витрат, пов'язаних з активами (основні засоби, нематеріальні активи, оборотні кошти), за рахунок власних коштів, уникає непідтвердженої дебіторської та кредиторської заборгованості та вчасно виконує свої зобов'язання. Основою фінансової стійкості є раціональне управління та оптимальне використання оборотних коштів. [12, с.37].

Фінансовий стан підприємства визначають сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення й використання ресурсів підприємства, його реальні і потенційні фінансові можливості [40, с. 4]

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						12
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

1.2. Методи та моделі прогнозування фінансового стану підприємств

У розвинених країнах все більш поширюється використання формалізованих моделей управління фінансами. Рівень формалізації залежить від розмірів підприємства: чим більша компанія, тим більше може і повинно використовувати керівництво формалізовані підходи у фінансовій політиці. За західною науковою літературою, близько 50% великих підприємств і приблизно 18% малих та середніх підприємств віддають перевагу використанню формалізованих кількісних методів у управлінні фінансовими ресурсами та аналізі фінансового стану підприємства. Нижче наведена класифікація саме кількісних методів прогнозування фінансового стану підприємства. [30].

Вихідним пунктом кожного методу є визнання факту послідовності (чи певної стійкості) змін показників фінансово-господарської діяльності від одного звітного періоду до іншого. Отже, загалом, перспективний аналіз фінансового стану підприємства є вивченням його фінансово-господарської діяльності з метою визначення фінансового стану цього підприємства у майбутньому. Методи фінансової діагностики - це комплекс науково-методичного інструментарію для дослідження фінансового стану підприємства. Список прогнозованих показників може значно відрізнятись. Цей набір величин можна розглядати як перший критерій для класифікації методів. Таким чином, згідно з набором прогнозованих показників, методи прогнозування можна розділити на:

- методи, у яких прогнозується один чи декілька окремих показників, що представляють найбільший інтерес і значимість для аналітика, наприклад, виручка від продажів, прибуток, собівартість продукції і т.д.;

- методи, у яких будуються прогнозні форми звітності цілком у типовій чи укрупненій номенклатурі статей [36].

На основі аналізу даних попередніх періодів передбачається кожна стаття (загальна стаття) балансу та фінансової звітності. Великий плюс методів цієї категорії полягає у тому, що отримана звітність дозволяє докладно проаналізувати фінансовий стан підприємства. Аналітик отримує максимум інформації, яку він

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						13
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

може використовувати для різних цілей, таких як визначення припустимих темпів зростання виробничої діяльності, розрахунку необхідного обсягу додаткових фінансових ресурсів зовнішніх джерел, обчислення фінансових коефіцієнтів тощо.[22].

Методи прогнозування звітності можна розділити на дві категорії: методи, де прогнозується кожна стаття окремо, враховуючи її власну динаміку, та методи, які враховують взаємозв'язок між окремими статтями як у межах однієї форми звітності, так і між різними формами. Очевидно, що різні рядки звітності повинні змінюватися узгоджено в часі, оскільки вони відображають ту ж саму економічну систему. [26].

Залежно від типу використаної моделі всі методи прогнозування можна розділити на три основні групи:

- методи експертних оцінок, які включають багатоступінчасте опитування експертів за спеціальними схемами та обробку отриманих результатів за допомогою інструментарію економічної статистики. Ці методи є найбільш простими та популярними, і їх історія нараховує не одне тисячоліття. Застосування цих методів на практиці полягає у використанні досвіду та знань торгових, фінансових та виробничих керівників підприємства. Зазвичай це дозволяє приймати рішення найпростішим та швидким способом. Однак недоліком є зниження або повна відсутність персональної відповідальності за зроблений прогноз. Експертні оцінки використовуються не лише для прогнозування значень показників, але й у аналітичній роботі, наприклад, для розробки вагових коефіцієнтів, межових значень контрольованих показників тощо.

- стохастичні методи враховують ймовірнісний характер як прогнозу, так і самого зв'язку між вивченими показниками. Ймовірність отримання точного прогнозу зростає зі збільшенням обсягу емпіричних даних. Ці методи займають провідне місце в формалізованому прогнозуванні та значно відрізняються за складністю використовуваних алгоритмів. Найпростіший приклад - аналіз тенденцій зміни обсягу продажів за допомогою вивчення темпів зростання

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						14
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

показників реалізації. Результати прогнозування, отримані за допомогою статистичних методів, піддаються впливу випадкових коливань даних, що може призвести до серйозних помилок. Стохастичні методи можна розділити на три основні групи, вибір конкретного методу для прогнозування залежить від багатьох факторів, включаючи наявні вихідні дані.

- детерміновані методи передбачають наявність функціональних або жорстко детермінованих зв'язків, коли кожному значенню факторної ознаки відповідає чітко визначене не випадкове значення результативної ознаки. Наприклад, можна згадати залежності, які використовуються в рамках відомої моделі факторного аналізу компанії Дюпон. Застосовуючи цю модель і вводячи в неї прогнозні значення різних факторів, таких як виручка від реалізації, оборотність активів, ступінь фінансової залежності та інші, можна розрахувати прогнозне значення одного з ключових показників ефективності - коефіцієнта рентабельності власного капіталу. [21].

Необхідно відзначити ще один напрямок методів, які ґрунтуються на створенні динамічних імітаційних моделей підприємства. У такі моделі включаються інформація про заплановані закупівлі матеріалів і комплектуючих, обсяги виробництва і реалізації, структуру витрат, інвестиційну діяльність підприємства, податкове середовище тощо. [20]

Обробка цієї інформації в межах однієї фінансової моделі дозволяє оцінити прогнозований фінансовий стан групи з високою точністю. Такі моделі можна створювати лише за допомогою персональних комп'ютерів, що дозволяють швидко проводити значний обсяг необхідних обчислень. Проте ці методи не є об'єктом даної роботи, оскільки вимагають значно більш широкого інформаційного забезпечення, ніж бухгалтерська звітність підприємства, що унеможливорює їх використання зовнішніми аналітиками. [23].

У галузі економіки методи фінансової діагностики підприємства класифікуються за різними критеріями. За рівнем обґрунтування виділяють неформалізовані та формалізовані підходи до фінансової діагностики. (рис.1.2)

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						15
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

МЕТОДИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

НЕФОРМАЛІЗОВАНІ МЕТОДИ

Психологічні методи

Морфологічні методи

Порівняльні методи

Методи експертних оцінок та
сценаріїв

Методи побудови системи
показників

Методи побудови системи
аналітичних таблиць

ФОРМАЛІЗОВАНІ МЕТОДИ

Балансовий метод

Диференційний метод

Логарифмічний метод

Метод арифметичних
різниць

Метод відсоткових
чисел

Інтегральний метод

Метод ланцюгових
підстановок

Метод простих і
складних відсотків

Метод дисконтування

Метод виділення впливу
окремих факторів

Рис 1.2. Класифікація методів фінансової діагностики

Формалізовані моделі прогнозування фінансового стану підприємства критикуються з двох основних причин:

а) під час моделювання необхідно створювати кілька варіантів прогнозів, і неможливо однозначно визначити, який з них є найкращим за формалізованими критеріями;

б) будь-яка фінансова модель лише узагальнено відображає взаємозв'язки між економічними показниками.

Насправді, ці твердження не мають негативного забарвлення; вони просто вказують на обмеження будь-якого методу прогнозування, про які важливо пам'ятати при використанні результатів прогнозу. [46].

Методи оцінки діяльності вітчизняних підприємств можуть бути більш об'єктивними та частіше використовуваними у практиці. Неформалізовані підходи базуються на аналітичних процедурах на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках. Ці методи можуть мати певний суб'єктивізм, оскільки вони ґрунтуються на інтуїтивному відчутті, досвіді та знаннях аналітика.

При оцінці ефективності моделі, використаної для прогнозування, важливими критеріями є точність прогнозу та повнота представлення майбутнього фінансового стану підприємства. Щодо повноти, найкращими вважаються методи, які дозволяють побудувати прогнозні форми звітності. Це дозволяє аналізувати майбутній стан підприємства детальніше, ніж його фактичне положення. Питання точності прогнозу вимагає більшої уваги. Точність прогнозу полягає у різниці між прогнозними та фактичними значеннями. В кожній ця величина залежить від ряду факторів [39].

Історичні дані грають важливу роль у розробці моделей прогнозування. Бажано мати обсягові дані за тривалий період. Ці дані повинні відображати типові ситуації. Стохастичні методи прогнозування, що базуються на математичній статистиці, вимагають від історичних даних відповідності певним критеріям, без яких точність прогнозування не гарантується. Дані мають бути достовірні, порівнянні, репрезентативні для виявлення закономірностей, однорідні та стійкі.[35].

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						17
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Точність прогнозування однозначно залежить від правильного вибору методу прогнозування у кожному конкретному випадку. Проте це не означає, що завжди застосовується лише одна модель. Часто можливо, що кілька різних моделей нададуть досить надійні результати в різних ситуаціях. Основним елементом будь-якої моделі прогнозування є тренд або лінія основної тенденції зміни ряду. [20].

У більшості моделей передбачається, що тенденція є лінійною, проте таке припущення не завжди є обов'язковим і може негативно вплинути на точність прогнозу. Точність прогнозу також залежить від використаного методу відокремлення сезонних коливань від тенденції - додавання або множення. При використанні методів регресії дуже важливо правильно визначити причинно-наслідкові зв'язки між різними факторами та включити ці зв'язки в модель. [21].

Таким чином, точність прогнозу фінансових коефіцієнтів у методах, що базуються на побудові прогнозної звітності, завжди менша за точність, з якою визначаються самі прогнозні значення рядків звітності. Тому, якщо аналітик, як це і повинно бути, має визначені вимоги до точності визначення фінансових коефіцієнтів, то потрібно обрати метод, який забезпечує ще більш високу точність прогнозу рядків звітності. Перш ніж використовувати модель для складання реальних прогнозів, її необхідно перевірити на об'єктивність, щоб забезпечити точність прогнозів. Цього можна досягти двома різними шляхами. [26]:

- результати, отримані за допомогою моделі, порівнюються з фактичними значеннями через певний період часу, коли вони стають доступними. Недолік такого підходу полягає в тому, що перевірка "об'єктивності" моделі може зайняти значний час, оскільки справжню оцінку моделі можна дати лише на тривалому періоді часу;

- модель будується на основі обмеженого набору історичних даних. Дані, які залишилися, можна використовувати для порівняння з прогнозними показниками, отриманими за допомогою даної моделі. Такий вид перевірки є більш реалістичним, оскільки фактично моделює прогнозну ситуацію. Недолік цього методу полягає в тому, що самі останні, а отже, найбільш значущі показники,

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						18
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

виключені з процесу формування початкової моделі. Таким чином, процес оформлення моделі містить у собі кілька етапів: збір даних, вироблення вихідної моделі, перевірку, уточнення - і знову усе спочатку на основі безупинного збору додаткових даних з метою забезпечення надійності моделі як джерело прогнозної інформації про фінансове положення підприємства [24].

Під час розробки кожної з моделей прогнозування передбачається, що майбутня ситуація не буде значно відрізнятися від поточної. Іншими словами, припускається, що всі важливі фактори враховані у моделі прогнозування або залишаються незмінними протягом усього періоду її використання. Однак модель завжди є спрощенням реальної ситуації, оскільки обираються лише обмежена кількість факторів з нескінченної множини, які вважаються найбільш важливими для досягнення конкретних цілей аналізу. Точність та ефективність побудованої моделі залежатимуть від правильності та обґрунтованості цього вибору. Під час використання моделі для прогнозування важливо пам'ятати про наявність факторів, які можуть впливати на стан підприємства у майбутньому, навіть якщо вони не були узгоджені свідомо або несвідомо у моделі. [23].

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						19
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

1.3. Інформаційне забезпечення та методичні підходи щодо діагностики фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою для діагностики фінансового стану є бухгалтерська фінансова звітність, що представляє систему показників, що відображають майновий та фінансовий стан підприємства на певну дату. Під час проведення діагностики фінансового стану підприємства використовуються наступні джерела інформації:

- конструкторсько-технологічна;
- планово-нормативна (фінансовий план, нормативи запасів);
- дані з усіх видів господарського обліку (оперативний, бухгалтерський, статистичний);
- фінансова звітність (річна та квартальна), комерційна звітність, обов'язкова статистична звітність, а також позаоблікова інформація: маркетингові дослідження, закони, інструкції та експертна інформація.

Інформаційною базою для оцінювання фінансового стану підприємства є дані:

- Балансу (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1).
- Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2).
- Звіту про рух грошових коштів (форма № 3).
- Звіту про власний капітал (форма № 4).
- Примітки до фінансової звітності (форма № 5).
- дані статистичної звітності та оперативні дані [29].

Джерелом інформації для діагностики фінансового стану підприємства є фінансова звітність, зокрема баланс підприємства (форма № 1) і звіт про фінансові результати (форма № 2).

Баланс - це сукупність інформації на початок та кінець фінансового періоду, що представляє узагальнення економічних операцій на конкретну дату звіту. Для аналізу фінансового стану підприємства важливо вміти аналізувати баланс,

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						20
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

розуміти значення кожної з позицій, методи їх оцінки, взаємозв'язок з іншими показниками та проводити якісну оцінку. [21].

Фінансова звітність підприємства є стандартизованою відповідно до вимог П(С)БО. Загальні вимоги до фінансової звітності викладено в НП(С)БО 1, яке визначає:

- мету фінансових звітів;
- склад;
- звітний період;
- якісні характеристики та принципи, якими варто керуватися під час складання фінансових звітів; - вимоги до розкриття інформації у фінансових звітах.

Бухгалтерський звіт, що відображає фінансове становище підприємства, складається з активів та пасивів і показує, як розподілені активи та пасиви на певний момент, а також як здійснюється фінансування активів через власний та залучений капітал. "Баланс" встановлює вимоги до форми та змісту фінансового звіту, маючи три розділи активу та п'ять розділів пасиву. Цей документ містить інформацію, яка дозволяє оцінити наявні кошти підприємства, джерела їхнього походження, ефективність їх використання, стан розрахунків з партнерами, фінансову стійкість та платоспроможність. Баланс дозволяє аналізувати структуру майна, оборотність коштів, наявність власного та зобов'язань капіталу, а також дебіторську та кредиторську заборгованість. [25].

По балансу визначається, чи може підприємство в найближчий час виконати свої зобов'язання перед сторонніми особами - акціонерами, інвесторами, кредиторами, покупцями та іншими, чи чекають його фінансові труднощі. Фінансовий баланс складається на основі даних поточного фінансового обліку; результат балансу називають валютою балансу. [22].

Звіт про фінансові результати містить чотири розділи:

- I. Фінансові результати.
- II. Сукупний дохід
- III. Елементи операційних витрат.

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						21
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій.

Розділ IV - розрахунок показників прибутковості акцій - заповнюють лише акціонерні товариства, акції яких відкрито продають або купують на фондових біржах. Звіт про фінансові результати відображає ефективність (неефективність) діяльності підприємства за певний період. Якщо баланс відображає фінансовий стан підприємства на конкретну дату, то звіт про прибутки та доходи дає картину фінансових результатів за відповідний період (квартал, півріччя, 9 місяців, рік) і складається за наростаючим підсумком [21].

У звіті про фінансові результати наводяться дані про отримання доходу (виручки) від продажу товарів (продукції, послуг); інші операційні прибутки; фінансові результати від операційної діяльності (прибуток або збиток); дохід від інвестицій у капітал; інші доходи та фінансові доходи; фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток або збиток); фінансові результати від звичайної діяльності (прибуток або збиток); надзвичайні доходи або витрати; чистий прибуток або збиток. [22].

Для невеликих підприємств передбачена можливість складання звіту про фінансові результати у спрощеній формі. Усі показники бухгалтерського балансу та звітності взаємопов'язані між собою, їх значення для своєчасної та якісної оцінки фінансового стану підприємства залежить від їхньої достовірності. Баланс та звіт про фінансові результати поєднані з планом рахунків бухгалтерського обліку (рахунки в Плані рахунків згруповані в 9 класів). [25].

Під час читання балансу з'ясовують:

- характер зміни підсумків балансу і його окремих розділів і статей;
- доцільність розміщення майна підприємства;
- поточну платоспроможність і ліквідність підприємства.

Перевірка балансу починається з визначення зміни валюти балансу за аналізований період. Для цього порівнюється валюта балансу за поточний та попередній періоди. Це порівняння допомагає встановити загальну тенденцію зміни балансу. Збільшення валюти балансу розглядається як позитивне явище, в

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						22
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

той час як його зменшення - як негативне. Зростання валюти балансу, зазвичай, свідчить про збільшення виробничих можливостей підприємства, проте важливо враховувати вплив інфляції. Зменшення валюти балансу вказує на зниження економічної активності підприємства (зменшення попиту на продукцію, дефіцит сировини, матеріалів тощо). [22].

Для здійснення аналізу динаміки фінансового стану важливо встановити взаємозв'язок між зміною балансу та зміною обсягу виробництва, реалізації продукції та прибутку підприємства. Крім переоцінки валюти балансу в цілому, необхідно дослідити зміну окремих пунктів балансу, проведучи горизонтальний та вертикальний аналізи. [20].

Основні ознаки, які вказують на те, що баланс можна віднести до "позитивного":

а) збільшення суми грошових коштів на кінець звітної періоду порівняно з його початком;

б) зростання темпів збільшення всіх активів швидше, ніж темпи збільшення необоротних активів;

в) перевищення власного капіталу підприємства над позичковим та зростання темпів його збільшення порівняно з темпами збільшення залученого капіталу;

г) майже однакові темпи зростання дебіторської та кредиторської заборгованості;

д) перевищення частки власних оборотних коштів понад 10%.

Методологічні відмінності попередніх інструкцій полягають передусім у тому, що:

- якісні характеристики фінансової звітності розглядались з погляду такого користувача звітів, як держава;

- не використовувались принципи неперервності діяльності та переважання змісту над формою; принципи нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обережності використовувались частково не послідовно. [21].

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						23
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Інформація, яка використовується для аналізу фінансового стану підприємств, може бути розділена на відкриту та закриту (таємну). Дані, що містяться у фінансовій та статистичній звітності, стають загальнодоступними. Кожне підприємство розробляє свої планові та прогностичні показники, норми, тарифи та ліміти, систему оцінки та регулювання фінансової діяльності. Ця інформація є комерційною таємницею, а іноді й "ноу-хау". Згідно з чинним законодавством України підприємство має право зберігати ці дані в секреті. Фінансовий стан підприємства визначає його можливість фінансувати свою діяльність. Це відображається у наявності фінансових ресурсів, необхідних для нормального функціонування, ефективності їх використання, фінансових відносинах з іншими юридичними особами, платоспроможності та фінансовій стійкості.

Фінансовий стан може бути стабільним, нестабільним або кризовим. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про його відмінний фінансовий стан. Основна мета діагностики фінансового стану - вчасно виявляти і запобігати недолікам у фінансовій діяльності та знаходити резерви для покращання фінансового стану підприємства та його платоспроможності. При цьому необхідно вирішувати наступні завдання. На основі вивчення причин взаємозв'язку між різними показниками виробничої, фінансової та комерційної діяльності дати оцінку виконання плану щодо надходження фінансових ресурсів та їх використання з позиції покращання фінансового стану підприємства.

Прогнозування можливих фінансових результатів та економічної рентабельності ґрунтується на реальних умовах господарської діяльності та наявності власних та залучених ресурсів. Розробка моделей фінансового стану відбувається за різних сценаріїв використання ресурсів. Фінансовий аналіз включає в себе збір, групування та аналіз даних щодо фінансових ресурсів підприємства та їх використання з метою мобілізації необхідних ресурсів для досягнення планових або проектних завдань, а також погашення фінансових зобов'язань у процесі господарської діяльності підприємства. При діагностиці фінансового стану

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						24
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

розглядаються питання формування та використання різних видів фінансових ресурсів, їх розміщення в матеріальних цінностях (активах), оцінка платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, а також швидкість обороту коштів. Фінансовий аналіз також відомий як аналіз балансу. [12].

Під час аналізу стає очевидним:

- фінансова стійкість як для самого підприємства, так і для його боржників;
- наявність достатньої кількості власних оборотних коштів відповідно до їх потреби;
- збереження коштів та причини зміни їх обсягу протягом аналізованого періоду;
- досягнення планованого прибутку та рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства;
- стан запасів товарно-матеріальних цінностей та джерел їх формування;
- розміщення власних, залучених та спеціальних джерел коштів у формі активів;
- забезпечення повернення кредитів та їх ефективне використання;
- розрахункові відносини з заборжниками та кредиторами;
- наявність достатньої кількості оборотних коштів;
- формування та використання різних фондів;
- збереження власних оборотних коштів.

Проблема залучення та використання довгострокових і короткострокових кредитів, їх направлення на цільове призначення, забезпеченість та вчасне повернення суд і позик в обумовлені терміни є важливими аспектами, які потребують окремого розгляду. Під час аналізу стану розрахунків виявляються причини та терміни утворення кредиторської та дебіторської заборгованості, що може призвести до перерозподілу коштів між підприємствами.

Оскільки головною причиною збільшення кредиторської заборгованості є зниження обіговості обігових коштів, детально вивчається стан запасів товарно-матеріальних цінностей за різними типами та видами. Розраховується сума коштів,

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						25
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

які вивільнюються з обігу внаслідок прискорення обіговості або додаткового залучення коштів у зв'язку з повільним обігом. [10].

Стійкий фінансовий стан компанії формується під час всієї її виробничо-господарської діяльності. Тому для об'єктивної діагностики фінансового стану необхідно використовувати комплексний підхід, а не базуватися лише на одному, навіть найважливішому показнику. Важливо враховувати систему показників, які детально та повно описують економічне положення підприємства. [6].

Показники аналізу фінансового стану підприємства повинні бути сформульовані так, щоб всі сторонні учасники економічних відносин з підприємством могли отримати відповіді на питання про його надійність як партнера в фінансовому плані. Це допоможе прийняти рішення щодо доцільності продовження або встановлення співпраці з підприємством. У кожного партнера, такого як акціонери, банки, податкові органи, має бути свій власний критерій ефективності. Тому показники фінансового аналізу повинні бути сформульовані так, щоб кожен партнер міг зробити вибір, враховуючи свої інтереси. [7].

Зрозуміло, що підприємству найбільше цікавий стан його фінансів. Проте успішні фінансові показники підприємства формуються завдяки взаємодії з постачальниками, клієнтами, акціонерами, банками та іншими суб'єктами. З іншого боку, успішність підприємства для цих суб'єктів залежить від його економічної привабливості, оскільки вони завжди можуть обрати інше підприємство, яке задовольнить їхні потреби. Тому важливо систематично та детально аналізувати фінансовий стан підприємства, оскільки від цього залежить його майбутнє. Вибір оптимальних показників та напрямків аналізу фінансів підприємства залежить від цілей та завдань конкретного випадку. [12].

Слід відзначити, що всі показники фінансового стану підприємства взаємопов'язані та взаємозалежні. Тому оцінку реального фінансового стану підприємства можна провести лише на основі використання конкретного набору показників з урахуванням впливу різних факторів на ці показники. Фінансова стійкість є однією з ключових характеристик фінансового стану. В Україні

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						26
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

використовуються різні методики оцінки фінансового стану підприємств. Різноманітні системи показників оцінки фінансового стану призвели до існування різних підходів до визначення та оцінки фінансової стійкості. Фінансову стійкість підприємства оцінюють за допомогою абсолютних та відносних показників. Розглянемо їх характеристики та можливості застосування. [15].

Горизонтальний (або трендовий) фінансовий аналіз ґрунтується на аналізі динаміки конкретних фінансових показників у часі. Під час використання цієї методики аналізу розраховуються темпи зростання та зміни окремих показників фінансової звітності за різні періоди, а також виявляються загальні тенденції їх змін та тренди. [19].

У фінансовому менеджменті широке поширення отримали такі види горизонтального (трендового) фінансового аналізу:

- порівняння фінансових показників поточного періоду з показниками попереднього періоду (наприклад, з показниками попереднього місяця, кварталу або року); порівняння фінансових показників поточного періоду з показниками аналогічного періоду минулого року. Цей вид горизонтального фінансового аналізу застосовується на підприємствах з вираженими сезонними особливостями господарської діяльності;

- порівняння фінансових показників за кілька попередніх періодів. Метою цього виду аналізу є виявлення тенденцій змін окремих показників, які характеризують результати фінансової діяльності підприємства (визначення лінії тренда у динаміці). В процесі горизонтального аналізу виявляються слабкі сторони фінансової діяльності підприємства з метою розробки заходів по підвищенню його конкурентної позиції на конкретному регіональному ринку [10].

Для оцінки фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних та відносних показників. Найбільш узагальненими абсолютними показниками фінансової стійкості є відповідність або несумісність джерел фінансування для формування запасів та витрат, тобто різниця між сумою джерел фінансування та сумою запасів і витрат:

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						27
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

а) наявність власних оборотних коштів (ВОК) - визначається як різниця між капіталом і резервами та необоротними активами. Цей показник характеризує чистий оборотний капітал. Його збільшення порівняно з попереднім періодом свідчить про подальший розвиток діяльності підприємства. У формалізованому вигляді наявність оборотних коштів можна записати:

$$\text{ВОК} = \text{КіР} - \text{ПА} = \text{П1} - \text{А1} \quad (1.3.1)$$

де КіР - сума капіталу і резервів;

ПА - позаобігові активи;

П1 - перший розділ пасиву балансу;

А1 - перший розділ активу балансу.

б) наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (ВД) - визначається шляхом збільшення значення попереднього показника на суму довгострокових пасивів:

$$\text{ВД} = \text{ВОК} + \text{ДП} = \text{П1} + \text{П3} - \text{А1} \quad (1.3.2)$$

де ДП - довгострокові зобов'язання;

П3 - третій розділ пасиву балансу.

в) загальний розмір основних джерел формування запасів і витрат (ЗВ) визначається шляхом збільшення попереднього показника на суму короткострокових позичкових коштів:

$$\text{ЗВ} = \text{ВД} + \text{КПК} \quad (1.3.3)$$

де КПК - короткострокові позикові кошти.

Цим трьома показниками наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їхнього формування:

а) надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ВОК):

$$\text{ВОК} = \text{ВОК} - \text{З} \quad (1.3.4)$$

де З - запаси.

б) надлишок (+) або нестача (-) власних та довгострокових джерел формування запасів (ВД):

$$\text{ВД} = \text{ВД} - \text{З} \quad (1.3.5)$$

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						28
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

в) надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (ЗВ):

$$ЗВ = ЗВ-3 \text{ (1.3.6)}$$

Виокремлення трьох показників забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування дозволяє класифікувати фінансові ситуації на підприємствах за ступенем їх стійкості [11].

Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиковими коштами можна назвати такі типи фінансової стійкості підприємства:

а) абсолютна стійкість фінансового стану $S = (1; 1;)$ - для забезпечення запасів достатньо оборотних коштів, платоспроможність підприємства гарантована. Більше того, її навряд чи можна розглядати як ідеальну, оскільки це означає, що керівництво компанії не вміє, не бажає або не має можливості використовувати зовнішні джерела коштів для операційної діяльності. В нинішніх умовах розвитку економіки України зустрічається доволі рідко, задається умовою:

$$З < ВОК + К, \text{ (1.3.7)}$$

де K - кредити банківських установ, а також кредиторська заборгованість за товари.

б) нормальна стійкість фінансового стану підприємства $S = (0; 1;)$ - для забезпечення запасів крім власних оборотних коштів залучаються довгострокові кредити та позики. Гарантія платоспроможності підприємства, відповідає наступній умові:

$$З = ВОК + К \text{ (1.3.8)}$$

в) нестійкий фінансовий стан $S = (0; 0;)$ - для забезпечення запасів крім власних оборотних коштів та довгострокових кредитів та позик залучаються короткострокові кредити та позики. Характеризується порушеною платоспроможністю, при якій зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів і збільшення ВОК:

$$З = ВОК + К + ДПФН \text{ (1.3.9)}$$

де ДПФН - джерела, що послаблюють фінансову напруженість.

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						29
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Відсутність фінансової стійкості вважається припустимою, якщо виконуються такі умови:

- виробничі запаси (ВЗ) і готова продукція (ГП) дорівнюють сумі короткострокових кредитів і позикових коштів (ККПК), що беруть участь у формуванні запасів, або перевищують її:

$$ВЗ + ГП > ККПК (1.3.10)$$

- незавершене виробництво (НВ) і витрати майбутніх періодів (ВМП) дорівнюють величині власного оборотного капіталу або менші від неї:

$$НВ + ВМП < ВОК (1.3.11)$$

У цій ситуації існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

г) кризовий фінансовий стан $S = (0; 0; 0)$ - для забезпечення запасів не вистачає «нормальних» джерел їх формування. Підприємство знаходиться на межі банкрутства, тому що грошові кошти, короткострокові цінні папери і дебіторська заборгованість не покривають навіть його кредиторської заборгованості і прострочених позик:

$$З > ВОК + К (1.3.12)$$

Крім абсолютних показників оцінки фінансової стійкості підприємства застосування відносних дозволяє більш детально її оцінити. Суть коефіцієнтного підходу оцінки фінансової стійкості підприємства полягає в обчисленні та аналізі низки фінансових коефіцієнтів. Методичний підхід до визначення фінансової стійкості за допомогою фінансових коефіцієнтів є найбільш поширеним [11].

Відсутній єдиний загальновизнаний підхід до використання інформації для кількісної оцінки фінансової стійкості. Існують два основних підходи до визначення фінансової стійкості, які враховують різні аспекти інформаційної бази для аналізу. [14].

При оцінці фінансового стану та фінансової стійкості підприємства існують два підходи. Перший підхід базується на аналізі даних балансу щодо джерел

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						30
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

фінансування, зокрема на капіталі. У цьому випадку оцінка фінансової стійкості проводиться лише на основі пасиву балансу. Другий підхід полягає в аналізі взаємозв'язку між активами та пасивами балансу, що дозволяє відстежити шляхи використання коштів для оцінки фінансової стійкості підприємства. [18].

Під час першого підходу головними є коефіцієнти, які розраховані на основі даних пасиву балансу. Однак оцінка фінансової стійкості за допомогою цих показників може бути неповною. Важливо не лише знати, звідки були залучені кошти, але й куди вони були інвестовані та яка структура інвестицій. Другий підхід є більш повним та обґрунтованим з економічної точки зору. Тому для повної оцінки фінансової стійкості підприємства рекомендується використовувати як коефіцієнти, розраховані на основі даних пасиву балансу, так і коефіцієнти, які відображають взаємозв'язок між джерелами формування коштів підприємства та структурою інвестицій. [12].

Усі відносні показники, що характеризують фінансову стійкість підприємства можна умовно об'єднати в декілька груп, показники структури капіталу, які характеризують фінансову незалежність від зовнішніх позикових коштів, а саме:

- коефіцієнт фінансової незалежності (коефіцієнт автономії) - одна з найважливіших характеристик стійкості фінансового стану підприємства, його незалежності від позикових джерел. Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Мінімальне (нормативне) значення коефіцієнта автономії - більше 0,5. Ця величина показника дозволяє припустити, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті власними коштами. Збільшення коефіцієнта автономії свідчить про зростання фінансової незалежності, підвищення гарантій погашення підприємством своїх зобов'язань. Отже, чим вище значення коефіцієнта, тим кращий фінансовий стан підприємства;

- коефіцієнт фінансової стійкості (Кф. с.) показує питому вагу в загальній вартості майна всіх джерел коштів, які підприємство може використати без втрат для кредиторів;

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						31
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

- коефіцієнт фінансової залежності (Кф. з.) - характеризує залежність діяльності підприємства від позикового капіталу і розраховується як відношення позикового капіталу до загального;

- коефіцієнт фінансового ризику (фінансування) - це відношення позикового капіталу до власного. Цей показник свідчить про фінансову незалежність підприємства від залучення позикових коштів, показує скільки позикових коштів залучає підприємство на 1 грн [21].

Оптимальне значення цього коефіцієнту знаходиться в межах від 0,3 до 0,5, критичне значення - 1, хоча деякі економісти вважають, що при високих показниках оборотності оборотних коштів воно може перевищувати одиницю без істотних наслідків для ринкової стійкості.

а) показники, що характеризують стан оборотних коштів:

- коефіцієнт маневрування власного оборотного капіталу (Км. в. к.), що розраховується як відношення власного оборотного капіталу до загальної суми власного капіталу. Рекомендоване значення коефіцієнта становить 0,5, проте його розмір в значній мірі залежить від специфіки галузі та виробництва. Так у фондомістких виробництвах він буде нижчим, аніж у матеріаломістких, оскільки в таких виробництвах знана частка інвестується в основні фонди;

- коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами (Кз. в. к.). Рівень цього коефіцієнта оцінюється залежно від того, в якому стані матеріальні запаси. Якщо підприємство має запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів, які значною мірою перевищують нормальні потреби виробництва, то власний оборотний капітал не може покрити їх повністю. У цьому разі коефіцієнт буде менший від одиниці. Якщо ж підприємство відчуває нестачу виробничих запасів для здійснення нормального виробничого процесу, коефіцієнт буде вищий за одиницю [23].

б) показники, які характеризують стан основних засобів:

Окрему групу показників, які також характеризують фінансову стійкість підприємства, становлять:

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						32
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

- коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів (Кеф. ф. р.) - це відношення валового прибутку підприємства до валюти балансу. Він дає можливість визначити, за який період часу прибуток, отриманий підприємством, може компенсувати вартість майна.

- коефіцієнт ефективності власного капіталу (Кеф. в. к.), становить інтерес для власників підприємств, оскільки дає узагальнюючу оцінку ефективності вкладень коштів у дане підприємство. Наведені вище показники дозволяють з певним ступенем об'єктивності оцінити фінансовий стан підприємства. При цьому фінансовий стан вважається незадовільним, якщо значення коефіцієнтів нижче або вище нормативних (рекомендованих) значень (в залежності від показника) [23].

Одним із способів оцінки фінансової стійкості є інтегральний підхід, який дає змогу дати інтегровану оцінку ступеню фінансової стійкості. Його можна застосовувати на практиці, особливо в умовах кризового стану економічної системи, коли господарські зв'язки підприємства, що існували раніше, порушені і відбувається процес налагодження ним нових зв'язків з партнерами, зацікавленими у достатній фінансовій стійкості.

Показники фінансової стійкості за цього підходу характеризують стан і структуру активів підприємства та забезпеченість їх джерелами покриття. Цей підхід цікавий тим, що на відміну від усіх охарактеризованих вище, у процесі його здійснення кожний з показників розглядається у взаємозв'язку з іншими показниками [17].

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						33
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Висновок до I розділу

Фінансова стійкість підприємства - це його здатність до сталого розвитку за умови збереження адекватного рівня платоспроможності та кредитоздатності. Існує багато підходів до визначення цього поняття, що свідчить про його складність. Одним із цікавих досліджень є поєднання двох підходів:

а) використання узагальнюючого показника зміни фінансової стійкості підприємства (Фс), який дозволяє оцінити загальну динаміку фінансового стану та зміни фінансової стійкості протягом певного періоду часу.

б) підходу, в основні якого покладено виділення чотирьох типів поточної фінансової стійкості (абсолютна та нормальна фінансова стійкість, нестійкий і кризовий фінансовий стан підприємства) [16].

За допомогою такого підходу можна визначити, до якого саме типу належать певні компанії, а також зробити прогностичні розрахунки щодо перспектив розвитку підприємств у разі зміни фінансової стійкості.

Таким чином, варто відзначити, що оцінка фінансової стійкості не повинна проводитися виключно за запропонованими методиками. Багато залежить від галузі, ринкової ситуації та репутації підприємства (не платежів, порушення фінансової дисципліни).

Загальним вимогам кредиторів є обережність стосовно збільшення частки позикового капіталу підприємств; вони віддають перевагу тим, у кого є велика частка власного капіталу.

Власники підприємства, навпаки, схильні підвищувати частку позикових коштів, але в межах припустимого ризику, щоб не втратити фінансової стійкості. Для цього доцільно також проводити аналіз впливу фінансового важеля на рентабельність власного капіталу підприємства [11].

Ліквідність - це здатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання перед закордонними контрагентами шляхом перетворення активів у гроші. Рівень ліквідності підприємства вказує на наявність грошових коштів для швидкого

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						34
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

виконання фінансових зобов'язань у даному періоді. Ліквідність може бути розглянута з двох точок зору:

- часу, необхідного для продажу активу;
- суми, отриманої від продажу активу.

Особливо важливою для підприємства є його платоспроможність, оскільки це впливає на його імідж на ринку та взаємовідносини з партнерами.

Платоспроможність підприємства вказує на наявність достатньої кількості грошових коштів протягом визначеного періоду для вчасного виконання фінансових зобов'язань. Це означає, що підприємство може вчасно погасити свої строкові зобов'язання завдяки наявності грошових ресурсів. При аналізі поточної платоспроможності порівнюються обсяги грошових коштів підприємства зі строковими фінансовими зобов'язаннями. [19].

					БЕП 33.13.001.КРБ	Лист
						35
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Розділ 2. Характеристика та діагностика фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Кременчуцький міськмолокозавод»

2.1. Характеристика зовнішнього середовища підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолокозавод»

ПрАТ "Кременчуцький міськмолокозавод" був заснований у 1929 році у місті Кременчук. Починаючи з 2010 року, він почав інтеграцію з компанією "Данон". У 2015 році "Данон" повністю придбав управління над ним, тому при аналізі та порівнянні його з конкурентами буде проводитися порівняння всієї компанії "Данон" з іншими підприємствами. На сьогоднішній день "Данон" є одним з провідних у галузі переробки молочної сировини. Щодо учасників ТОП-10 за 2020 рік, на ринку переробки молока не відбулися значні зміни. У "великій трійці" залишилися три компанії: корпорація "Данон", "Молочний альянс" та "Лакталис". Лідерство корпорації стало "відкриттям року", а розрив у показниках трьох провідних компаній помітно зменшився.

Однією з ключових особливостей українського ринку молочної продукції є постійне зменшення кількості корів. Наприкінці 2019 року кількість корів скоротилась з 2108 тис. голів до 1967,6 тис. голів у 2020 році. Середня продуктивність тварин на сільськогосподарських підприємствах становить 6054 кг на голову, що є високим показником. У порівнянні з іншими країнами, наприклад, у 2018 році в Китаї середня продуктивність тварин складала 2000 кг на голову. Однак середні показники надою на одну корову у розвинених країнах світу (Японія – 13 000 кг, США – 8431 кг, Данія – 7344 кг, Німеччина – 6281 кг) перевищують українські стандарти. У 2020 році кількість ферм з поголів'ям від 10 корів становила 1946 штук, а середня кількість голів на промисловій фермі складала 500.

У 2020 році переробники молока закупили 68% молока у сільськогосподарських підприємствах (2,69 млн т, збільшення на 7%), а у населення 32% (1,24 млн т, збільшення на 3%). Це позитивна тенденція, оскільки сировина, яку виробляють сільськогосподарські підприємства, є більш якісною. В цілому переробники сировини закупили 3,93 млн. т молока (збільшення на 5,9%). У

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						36
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

2020 році лише 6 областей України поставили переробникам більше 250 тис. т молока, і на їх частку в загальному обсязі поставок припадає 56%. Найбільший обсяг молока поставила Вінницька область (близько 700 тис. т). Також серед лідерів Полтавська область (482 тис. т) та Київська область (360 тис. т). Проте, якщо поставки молока на переробку в Вінницькій області зросли на 13% у минулому році, то в Київській області вони знизилися на 14%, а в Полтавській області практично залишилися на тому ж рівні. В інших регіонах спостерігаються ще більші коливання. У Львівській області спостерігається збільшення надходження молока на 42%, у Волинській області цей показник ще вищий і становить 89%. Проте в Запорізькій області зафіксований недобір на рівні 20%, аналогічна ситуація спостерігається в Одеській і Херсонській областях. Ці різноманітності переважно пов'язані з географічним розташуванням підприємств переробки молока та їх виробничими потужностями. Проте з цієї статистики можна зробити оптимістичний висновок - в Україні існує потенціал для збільшення обсягів переробки молока, оскільки наразі менше половини виробленого молока підлягає переробці. Наприклад, Білорусь виробляє 7,3 млн тонн молока на рік, але переробляє близько 6 млн тонн, показуючи потенціал для збільшення обсягів переробки до 8 млн тонн.

Основним напрямком розвитку переробної галузі молочної продукції на сьогодні є спроби збільшити експорт своєї продукції та провести оновлення виробництва. Це пов'язано з тим, що з початком дії ДСТУ 3662:2015 "Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови" у липні 2018 року, який встановлює стандарти для молока сортів "екстра", "вищий" і "перший", було вирішено залишити "другий" сорт для того, щоб дати фермерам можливість часу на модернізацію виробництва. Стандарт для молока сорту "другий" буде діяти до 1 січня 2020 року. Тому однією з ключових мет цього сучасного виробника є залучення фінансування для модернізації виробництва, щоб відповідати новим стандартам. Зусилля щодо збільшення експорту молочної продукції пов'язані з тим, що українські молочні товари наразі коштують на 15% менше, ніж продукція з-за кордону, при цьому не

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						37
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

поступаються якістю. Також внутрішній ринок споживання молочних продуктів поступово відновлюється після кризи, що відбулася у період з 2013 по 2019 рік, тому виробникам необхідно активно розширювати свою діяльність на нові ринки.

Українське Міністерство охорони здоров'я рекомендує, щоб кожен громадянин споживав близько 380 кг молочних продуктів щорічно. Проте фактично українці вживають лише трохи понад 200 кг цих продуктів. Наприклад, у 2020 році середній українець споживав близько 202 кг молочних продуктів, у порівнянні з 220 кг у 2014 році. Це свідчить про те, що споживання молочних продуктів поступово зменшується. Це може бути пов'язано як з економічною ситуацією в Україні, так і з активною пропагандою заміни молочних продуктів іншими альтернативами. Найбільш популярними продуктами є молоко - близько 3830 тис. тонн, масло - 1285 тис. тонн, та сири - 761 тис. тонн.

Сьогодні залежність від зовнішніх поставок промислових молочних продуктів залишається досить високою, і вона практично не змінюється. У минулому році особливої динаміки щодо експорту не було. Однак хорошим показником стало те, що внутрішній ринок почав потроху зростати. Масло становить 46% експорту. Група масло + сухе знежирене молоко – це 66% всього експорту. Цей сегмент продовжує «витягати» нашу переробку і формує, так би мовити, «маслозавісімість» всього ланцюжка, особливо для виробників. І головне: Україна, як і раніше, в двадцятці найбільших світових виробників молока. За даними FAO, у 2020 році Україна з виробництва коров'ячого молока зайняла 16 місце в світі .

Основним експортним продуктом у сфері молочної промисловості є сир, що становить близько 80% загального обсягу імпорту. Серед основних країн-постачальників молочної продукції є Німеччина, Польща, Молдова, Франція, Чехія, Вірменія та Бельгія. Важливою перевагою є те, що Україна має позитивний баланс у зовнішньоекономічній діяльності у галузі молочної продукції.

Єдиним нововведенням у сфері державного регулювання ринку молочної продукції є введення у дію у липні 2018 року ДСТУ 3662:2015 "Молоко-сировина

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						38
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

коров'яче. Технічні умови", який встановлює стандарти якості для молока категорій "екстра", "вищий" і "перший". Однак пізніше було прийнято рішення зберегти категорію "другий" для того, щоб надати фермерам можливість часу на модернізацію виробництва. Стандарт для молока категорії "другий" залишається чинним до 1 січня 2020 року. Це нововведення змусило учасників молочного бізнесу переглянути свій підхід до якості продукції, і фермери поступово відмовляються від виробництва низькосортної сировини.

Загалом, Всесвітня організація торгівлі впливає на аграрний сектор України позитивно, однак згідно з інформаційно-аналітичними матеріалами щодо наслідків вступу України до СОТ для аграрного сектору економіки: середньорічний темп зростання обсягів експорту за період з 2008 по 2020 рік становив 5,3%. Протягом цього періоду експорт сільськогосподарської продукції з України у грошовому виразі збільшився практично за всіма товарними групами (з винятком товарів 04, 16, 18, 20, 33, 35, 41, 52 та 53 груп УКТ ЗЕД). Оскільки молочна продукція відноситься до 4 групи УКТ ЗЕД, це свідчить про те, що для виробників у молочній галузі вступ до СОТ не призвів до значних змін у обсягах експорту продукції.

Одним з ключових факторів, що впливає на рівень споживання молочних продуктів і важливий для визначення попиту на продукцію цієї галузі, є покупівельна спроможність населення. На сьогоднішній день вона не забезпечує достатній рівень задоволення потреб населення у молочній продукції через покупки, як це передбачається класичною економікою. Значна частина цих потреб задовольняється за допомогою власних господарств населення. Навіть при зростанні рівня доходів населення, темпи зростання цін на продовольчі товари за останні три роки виявляються вищими, ніж темпи зростання доходів. Ця тенденція спостерігається постійно, зокрема, з 2002 року, коли індекс цін перевищував індекс доходів у 2003–2004, 2006–2011, 2014–2020 роках. Індекси споживчих цін на молоко та сири в Україні часто перевищують загальний індекс споживчих цін на продукти харчування та безалкогольні напої.

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						39
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

У минулому році держава знову запропонувала програми підтримки аграріїв. За офіційними даними, 4 348 аграрних виробників, включаючи 60% фермерів, скористалися програмою зниження цін на техніку. Тисячі українців отримали дотації на суму 320 млн гривень для утримання 270 корів у своїх господарствах. Протягом 9 місяців 2018 року було введено в експлуатацію 52 тваринницьких комплекси на суму 1,2 млрд гривень. Крім того, було придбано 10,5 тисяч одиниць техніки через програму відшкодування. Підтримка кооперативів спрямована на модернізацію виробничих потужностей для покращення якості молока та його виробництва. У 2018 році було виділено 1 млрд гривень на розвиток фермерських господарств. Кількість заявок від фермерів зросла з 31 у травні до 471 у серпні та до 569 у вересні.

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						40
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

2.2. Характеристика та діагностика внутрішнього середовища ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

2.2.1. Аналіз обсягу реалізації і виробництва продукції

Аналіз обсягу випуску продукції

У табл. 2.1 наведено інформацію про обсяги виробництва продукції у натуральному та грошовому виразі за 2019-2020 рр.

Інформація, представлена у таблиці 2.1 показує, що у аналізованому періоді у ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод» складається негативна тенденція зміни обсягу продукції як у натуральному виразі, так і у порівняних цінах.

Але у діючих оптових цінах ми бачимо ріст, що свідчить про інфляцію і росту цін в молокопереробній галузі.

Таблиця 2.1

Виробництво продукції в натуральному й вартісному вираженні у ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис. грн	1196430	1096540	-99890	-8,34
- у порівняних цінах (ППп), тис. грн	1259400	1096540	-162860	-12,93
2. Фактично вироблено продукції (ВП), (т.)	62970	53752	-9218	-14,64

Обсяг продукції у натуральному виразі у 2022 р. порівняно з 2021 р., знизився на 14,64%. Це являється негативним моментом діяльності даного підприємства.

Аналіз використання виробничої потужності підприємства

Для аналізу використання виробничої потужності підприємства складемо таблицю 2.2.

У таблиці 2.2 наведена інформація про використання виробничої потужності у ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						41
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Таблиця 2.2

Використання виробничої потужності підприємства у ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність (П), (натур. од.)	65000	65000	0
2. Фактично вироблено продукції (ВП), (натур. од.)	62970	53752	-9218
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності (Кп), частки	0,96	0,82	-0,14

Дані таблиці 2.2 показують, що за 2022 рік підприємство випустило менше на 9128 т ніж у 2021 році, середньорічна виробнича потужність не змінилась, через що коефіцієнт використання виробничої потужності зменшився на 0,14, це свідчить про те, що на продукцію підприємства впав попит, та частка виробничої потужності не використовувалась.

Аналіз структури випуску продукції

У таблиці 2.3 наведена структура випуску продукції на ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод».

Таблиця 2.3

Структура випуску продукції на ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, (т.)		Структура, %		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	(т.)	%
Молоко пастеризоване в асортименті	27219	24781	43,23	46,1	-2438	-8,9
Сметана в асортименті	9909	9373	15,74	17,44	-536	-5,41
Йогурти в асортименті	4688	1578	7,45	2,94	-3110	-66,34
Сир в асортименті	4864	3918	7,44	7,3	-946	-19,45
Кефір кисломолочний в асортименті	11992	10288	19,04	22,31	-1704	-14,21
Ряжанка "Простоквашино" в асортименті	1763	1123	2,80	3,3	-640	-36,3
Інші	2535	2691	4,03	4,72	156	6,15
Усього	62970	53752	100	100	-9218	×

Основним продуктом виробництва, як у 2021, так і у 2022 році, є пастеризоване молоко у різних варіаціях. Проте у 2022 році його частка в структурі збільшилась на 2,9%, але фактично вироблено менше на 8,9% порівняно з 2019 роком. На другому місці за обсягами виробництва є сметана у різних видів, де схожа тенденція: частка виробництва зросла на 1,7%, але фактично вироблено менше на 5,41%. Єдиним продуктом, виробленим у більшій кількості у 2022 році порівняно з попереднім, є категорія "Інші", де спостерігається зростання на 6,15%. Проте через те, що ця категорія становить лише 4,72% від загального обсягу виробництва, її внесок у загальну картину є незначним. У цілому спостерігається концентрація виробництва на основних продуктах, які утворюють практично 65% від загального обсягу виробництва підприємства. Також зменшення обсягу виробництва свідчить про високу конкуренцію у галузі та зменшення попиту з боку споживачів.

У таблиці 2.4 наведено вплив структурних змін на відхилення обсягу випуску продукції на ПрАТ «Кременчуцький міськмолокозавод»

Таблиця 2.4

Вплив структурних змін на відхилення обсягу випуску продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, (т.)		Структура, %		Оптова ціна т., тис. грн	Звітний рік за структурою попереднього року, т.	Відхилення	
	2021	2022	2021	2022			т.	тис. грн
Молоко пастеризоване в асортименті	27219	24781	43,23	46,1	12,76	23237	-1544	-19701,44
Сметана в асортименті	9909	9373	15,74	17,44	32,85	8460	-913	-29920,05
Йогурти в асортименті	4688	1578	7,45	2,94	15,9	4004	2426	38573,4
Сир в асортименті	4864	3918	7,44	7,3	60,55	3999	81	4904,55
Кефір кисломолочний в асортименті	11992	10288	19,04	22,31	11,83	10234	-54	-638,82
Ряжанка "Простоквашино" в асортименті	1763	1123	2,80	3,3	12,46	1505	382	4759,72
Інші	2535	2691	4,03	4,72	28,75	2166	-525	-15093,75
Усього	62970	53752	100	100	175,1	53752	-147	-21530,39

2.2.2. Аналіз динаміки, структури і ефективності використання основних фондів

Аналіз динаміки основних фондів

Для аналізу динаміки основних фондів складемо аналітичну таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Зміна наявності основних фондів та їх динаміка

Основні фонди	Наявність на початок року	Надійшло у звітному році		Вибуло у звітному році		Наявність на кінець року	Відхилення	
		Всього	В т.ч. введено в дію нових ОФ	Всього	В т.ч. ліквідовано		Абсолютне	Відношення
2021 рік								
Всього ОФ в т.ч.	453630	-	-	26834	26834	426796	-26834	-5,91
ОФ основного виду діяльності	374450	-	-	12742	12742	361708	-12742	-3,4
Невиробничі ОФ	79180	-	-	14092	14092	65088	-14092	-17,79
2022 рік								
Всього ОФ в т.ч.	426796	69411	69411	17491	17941	478716	51920	12,16
ОФ основного виду діяльності	361708	69411	69411	11944	11944	419175	57467	15,89
Невиробничі ОФ	65088	-	-	5547	5547	59541	-5547	-8,52

У 2021 році зменшення вартості основних фондів основного виду діяльності склало 12742 грн або 3,4%. Невиробничі основні фонди зменшилися на 14092 грн або 17,79%. У 2022 році вартість основних фондів основного виду діяльності зросла на 57467 грн або 15,89%. Невиробничі основні фонди скоротилися на 5547 грн або 8,52%. Як видно, у 2022 році стався значний зріст вартості основних фондів основного виду діяльності, що пов'язано з модернізацією обладнання у молокопереробному цеху.

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						45
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Для загальної оцінки динаміки основних фондів та характеру їх зміни розрахуємо такі показники:

Коефіцієнт оновлення основних фондів:

$$K_{\text{оновлення}} = \text{ОФ}_{\text{надійшли}} / \text{ОФ}_{\text{кр}},$$

де $\text{ОФ}_{\text{надійшли}}$ – вартість основних фондів, які надійшли протягом року;

$\text{ОФ}_{\text{кр}}$ – вартість основних фондів на кінець року.

Коефіцієнт вводу основних фондів:

$$K_{\text{вводу}} = \text{ОФ}_{\text{введ}} / \text{ОФ}_{\text{кр}},$$

де $\text{ОФ}_{\text{введ}}$ – вартість основних фондів, які введено в дію протягом року;

Коефіцієнт вибуття основних фондів:

$$\text{вибуття} = \text{ОФ}_{\text{виб}} / \text{ОФ}_{\text{пр}},$$

де $\text{ОФ}_{\text{виб}}$ – вартість основних фондів, які вибули протягом року;

2021 рік:

$$K_{\text{оновлення}} = 0 / 426796 = 0$$

$$K_{\text{вводу}} = 0 / 453630 = 0$$

$$K_{\text{вибуття}} = 26834 / 453630 = 0,05$$

2022 рік:

$$K_{\text{оновлення}} = 69411 / 478716 = 0,145$$

$$K_{\text{вводу}} = 69411 / 426796 = 0,163$$

$$K_{\text{вибуття}} = 17491 / 426796 = 0,041$$

Значення коефіцієнтів динаміки основних фондів представимо у вигляді таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники оновлення, вводу та вибуття основних фондів

Коефіцієнт	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
Оновлення ОФ	0	0,145	0,145
Оновлення ОФ основного виду діяльності	0	0,192	0,192
Вводу ОФ	0,0	0,163	0,163
Вводу ОФ основного виду діяльності	0	0,166	0,166
Вибуття ОФ	0,05	0,041	0,036
Вибуття ОФ основного виду діяльності	0,03	0,03	0

У базовому році значення коефіцієнтів оновлення основних фондів (0,022; 0,035) перевищують значення коефіцієнтів вибуття (0,001; 0), що свідчить про те, що в основному оновлення основних фондів на підприємстві відбувалося за рахунок придбання нових активів, а не заміни старих, зношених. Проте в звітному році відбулися зміни, які призвели до зменшення коефіцієнтів оновлення та введення загальних основних фондів. Коефіцієнт оновлення основних фондів основної діяльності збільшився на 0,008, у той час як коефіцієнт вибуття зменшився на 0,0007. Такі зміни призводять до обмеження зростання економічної ефективності використання основних фондів та загальної діяльності підприємства.

Аналіз структури основних фондів

Під структурою основних фондів розуміють співвідношення окремих груп основних фондів.

Для аналізу структури основних фондів основних фондів складемо таблицю 2.8.

Таблиця 2.8

Зміна структури основних фондів

Основні фонди	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
2021 рік						
Всього ОФ в т.ч.	4536 30	100	4267 96	100	- 26834	х
ОФ основного виду діяльності	3744 50	82,5 4	3617 08	84,7 5	- 12742	-3,4
Невиробничі ОФ	7918 0	17,4 6	6508 8	15,2 5	- 14092	- 12,21
2022 рік						
Всього ОФ в т.ч.	4267 96	100	4787 16	100	51920	х
ОФ основного виду діяльності	3617 08	84,7 5	4191 75	87,5 6	57467	15,89
Невиробничі ОФ	6508 8	15,2 5	5954 1	12,4 4	-5547	-8,52

У 2022 році основні фонди становлять найбільшу частку в загальному складі активів підприємства, їх питома вага на початку року склала 82,54%. Конкретно до кінця 2021 року цей показник зрос до 87,56% через модернізацію лінії виробництва йогуртів. За два роки початкова вартість основних фондів підприємства зросла на 2763 тис. грн.

Аналіз ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Ефективність використання основних фондів характеризується такими показниками:

Фондовіддача(Φ_B): $\Phi_B = \text{ВП}_\Pi / \text{ОФ}$,

де ВП_Π – обсяг виробленої промислової продукції у порівняльних цінах (без ПДВ, акцизу);

ОФ – середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності.

2021 рік: $\Phi_B = 1196430 / 460282,5 = 2,59$ грн/грн

2022 рік: $\Phi_B = 1096540 / 452756 = 2,42$ грн/грн

Фондомісткість (Φ_M): $\Phi_M = \text{ОФ} / \text{ВП}_\Pi$

2021 рік: $\Phi_M = 460282,5 / 1196430 = 0,38$ грн/грн

2022 рік: $\Phi_M = 452756 / 1096540 = 0,41$ грн/грн

Для аналізу показників ефективності використання основних фондів основного виду діяльності складемо аналітичну таблицю 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз ефективності використання основних фондів у ПрАТ
«Кременчуцький міськмолкозавод».

Показник	2021	2022	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн	1196430	1096540	-99890	-8,34
2. Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	460282,5	452756	-7526,5	-1,66
3. Фондовіддача, грн./грн.	2,59	2,42	-0,17	-6,56
4. Фондомісткість, грн. / грн.	0,38	0,41	0,03	7,89

Дані у таблиці 2.8 дозволили проаналізувати ефективність використання основних активів у ПрАТ "Кременчуцький міськмолкозавод". У 2021 році рентабельність активів зменшилася на 6,56%, що свідчить про зниження ефективності їх використання у 2022 році. На це зниження вплинуло скорочення обсягу виробленої продукції на 8,34%.

2.3 Аналіз динаміки, структури й ефективності використання оборотних коштів

Аналіз складу, структури й динаміки оборотних коштів

Ефективність виробництва, як економічна категорія, відображає вплив об'єктивних економічних законів на результативність виробництва. Це є формою, у якій досягається мета суспільного виробництва. Ефективність вказує на корисний ефект від використання засобів виробництва та праці, а також їхніх загальних вкладень. Економічна ефективність виробництва визначається на різних рівнях, і для цього використовують відповідні економічні показники, які повинні бути взаємопов'язані і відповідати критерію ефективності. Ці показники не можуть бути єдиними для оцінки ефективності виробництва на всіх рівнях. Тому одним з ключових показників ефективності використання оборотних засобів є аналіз оборотності оборотних коштів, який полягає в порівнянні показників оборотності оборотних коштів підприємства за звітний період з аналогічними показниками за попередній звітний період.

За допомогою аналізу показників, представлених у таблиці 2.10, можна виявити тенденції поліпшення або погіршення оборотності коштів у підприємства. Ця інформація є корисною для акціонерів, потенційних інвесторів, покупців та постачальників.

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						49
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Склад, структура й динаміка оборотних коштів ПрАТ «Кременчуцький
МІСЬКМОЛОКОЗАВОД»

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
2021 рік						
Оборотні кошти, всього (1195)	484268	100	281717	100	-202551	-
Запаси (1100)	48376	9,99	39599	14,05	8777	18,14
Поточні біологічні активи (1110)	-	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (1125)	414062	85,5	199008	70,64	-215054	-51,94
Дебіторська заборгованість за розрахунками (1130+1135)	3986	0,82	9749	3,46	5763	144,58
Інша поточна дебіторська заборгованість (1155)	10767	2,22	27157	9,64	16390	152,22
Поточні фінансові інвестиції (1160)	-	-	-	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти (1165)	6472	1,34	2845	1	-3627	-56
Витрати майбутніх періодів (1170)	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні кошти (1190)	605	0,12	3359	1,19	2754	455,21
2022 рік						
Оборотні кошти, всього (1195)	281717	100	242325	100	-39392	-
Запаси (1100)	39599	14	58365	24,08	18766	47,39
Поточні біологічні активи (1110)	-	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (1125)	199008	70,64	124683	51,45	-74325	-37
Дебіторська заборгованість за розрахунками (1130+1135)	9749	3,46	29682	12,25	19933	204
Інша поточна дебіторська заборгованість (1155)	27157	9,64	8118	3,35	-19039	-70,12
Поточні фінансові інвестиції (1160)	-	-	-	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти (1165)	2845	1	6702	2,76	3857	135,57
Витрати майбутніх періодів (1170)	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні кошти (1190)	3359	1,19	14775	6,09	11416	339,86

У 2021 прослідковується гарна динаміка зміни оборотних коштів, обсяг запасів було збільшено на 47,39%, була зменшена дебіторська за товари, та послуги на 37%, але збільшилась інша дебіторська заборгованість на 204%. Також було збільшено кількість грошей та їх еквіваленти на 135,57%.

Аналіз ефективності використання оборотних коштів

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						50
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Для більш точного аналізу ми повинні дослідити ефективність використання оборотних коштів, для цього я склав таблицю 2.13, з показниками оборотності оборотних коштів на ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод». Коефіцієнт оборотності оборотних коштів зрос на 1,07 обороту, а тривалість одного обороту оборотних коштів скоротилась на 29,47 днів. Коефіцієнт закріплення оборотних коштів зменшився на 0,08. Це позитивне явище, оскільки прискорення оборотності коштів сприяє збільшенню обсягу продукції за кожен грошову одиницю поточних витрат підприємства, вивільненню частини коштів і створенню додаткових резервів для розширення виробництва..

Таблиця 2.11

Показники оборотності оборотних коштів на ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

Показник	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку) (РП), тис. грн	1329728	1234924	-94804
2. Середній залишок оборотних коштів (ОК), тис. грн	382992,5	262021	-120971,5
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (К _о), обороти	3,12	4,19	1,07
4. Тривалість одного обороту оборотних коштів (Т _{об}), днів	115,38	85,91	-29,47
5. Коефіцієнт закріплення оборотних коштів (К _з), грн/грн	0,32	0,24	-0,08

Загалом, ситуацію з оборотними коштами на підприємстві "Кременчуцький міськмолкозавод" можна охарактеризувати як успішну, оскільки спостерігається позитивна тенденція у зростанні їх оборотності, і компанія має достатню кількість оборотних коштів, щоб забезпечити безперебійну виробничу діяльність.

Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів

Далі необхідно проаналізувати ефективність використання матеріальних ресурсів на ПрАТ "Кременчуцький міськмолкозавод". Для цього було використано показники матеріаловіддачі та матеріалоємності, які є важливими у контексті покращення використання матеріалів. Збільшення матеріаловіддачі (або

зменшення матеріаломісткості) свідчить про покращення використання матеріалів, що позитивно впливає на ефективність виробництва. Зниження матеріаломісткості на одиницю продукції дозволяє говорити про зменшення затрат на матеріали, паливо та електроенергію. Показники ефективності використання сировини та матеріалів наведені у таблиці 2.12..

Таблиця 2.12

Показники ефективності використання сировини й матеріалів ПрАТ
«Кременчуцький міськмолокозавод»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення		
			у сьомо	у тому числі за рахунок	
				МВ	МВ
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн	1196430	1096540	-99890	-9036,72	-90853,28
2. Матеріальні витрати (МВ), тис. грн	944570	937398	-7172	-	.
3. Матеріаловіддача (Мв), грн/грн	1,26	1,17	-0,09	.	-0,09
4. Матеріалоємність (Мє), грн/грн	0,79	0,85	0,06	.	.

У зв'язку зі зростанням витрат та недостатнім підвищенням оптової ціни, підприємство не отримало 99890 тис. грн. Це свідчить про зниження ефективності використання матеріальних ресурсів та зменшення прибутку від виробництва.

2.4 Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами й ефективності їхнього використання

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						52
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Показники руху робочої сили на ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення
1. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	319	305	-14
2. Прийнято працівників, осіб	25	30	5
3. Вибуло працівників, осіб	23	20	-3
3 них за власним бажанням, звільнено за угодою сторін, порушення трудової дисципліни та ін., осіб	20	15	-5
4. Коефіцієнт обороту по прийому	0,07	0,09	-0,02
5. Коефіцієнт обороту по вибуттю	0,07	0,06	-0,01
6. Коефіцієнт плинності робочої сили	0,06	0,04	-0,02

У 2020 році кількість працівників компанії скоротилася на 14 осіб, власним бажанням пішли відпустити у 2021 та 2022 роках - 20 і 15 працівників відповідно. Коефіцієнти показали позитивну динаміку, але трохи зменшилися. Це свідчить про високу оцінку роботодавця, добрі стосунки з керівництвом та відносно високий рівень оплати праці.

Аналіз руху робочої сили

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення		
			усього	у т.ч. за рахунок	
				Ч _{СО}	В _{РІР}
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ППп), тис. грн	1240509	1096540	-143969	-86381,4	-57587,6
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Ч _{СО}), осіб	319	305	-86381,4	-86381,4	.
3. Продуктивність праці (В _{РІР}), тис. грн /особу	3888	3595	-57587,6	.	-57587,6

Обидва чинники негативно вплинули на обсяг виробленої продукції. Як видно з розрахунків, обидва фактори сказалися негативно. Зменшення середньої кількості штатних працівників облікового складу призвело до зменшення випуску продукції

									Лист
									53
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата	БЕП 33.13.002.КРБ				

в порівняльних цінах на 86381,4 тис. грн. Продуктивність праці призвела до зменшення випуску продукції на 57587,6 тис. грн.

Аналіз використання робочого часу

Таблиця 2.15

Використання робочого часу на підприємстві

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняльних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн	1240509	1096540	-181615	-14,6
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Чсо), осіб	319	305	-14	-4,38
3. Кількість людино-годин, відпрацьованих всіма працівниками, людино-годин	617584	593225	-24359	-3,94
4. Середня кількість людино-годин, відпрацьованих одним працівником (Ч1р)	1936	1945	9	0,46
5. Продуктивність праці (Вр1р), тис. грн /особу	3888	3595	-293	-7,54
6. Середньогодинний виробіток одного працівника (Вг1р), тис. грн /особу	2	1,78	-0,22	-11

У 2022 році в порівнянні з 2021 роком відбулася зниження продуктивності праці на 293 тис. грн./особу або на 7,54%. Також спостерігалася зменшення середньогодинної продуктивності одного працівника на 0,22 тис. грн/особу або на 11%. Ці показники свідчать про зменшення ефективності виробництва та можливу надмірність працівників, яких можна було б скоротити для оптимізації виробництва.

Аналіз зміни фонду оплати праці

Розмір фонду оплати праці залежить від кількості працівників на підприємстві та середньої заробітної плати одного працівника. Для вивчення змін у фонді оплати праці складається аналітична таблиця 2.16.

Таблиця 2.16

Вплив зміни чисельності персоналу й середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			усього	у тому числі за рахунок

				Ч _с о	З П
1	2	3	4	5	6
1. Фонд оплати праці штатних працівників (ФОП), тис. грн	29642,8	361 18,5	64 75 ,7	- 12 88	7 7 7 7 , 5
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (ЧСО), осіб	319	305	- 12 88	- 12 88	×
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника (ЗП), тис. грн	92,92	118, 42	77 77 ,5	×	7 7 7 7 , 5

За розрахунками, один аспект (середня заробітна плата працівника) негативно вплинув на фонд оплати праці штатних працівників: збільшення середньої заробітної плати працівника призвело до зростання фонду оплати праці на 7777,5 тис. грн., тоді як зменшення середньої чисельності штатних працівників призвело до зменшення фонду оплати праці штатних працівників на 1288 тис. грн.

Аналіз співвідношення змін продуктивності праці й середньої заробітної плати

Таблиця 2.17

Співвідношення змін продуктивності праці й середньої заробітної плати

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносн е
1. Продуктивність праці, тис. грн/особу	3888	3471	-417	-10,72
2. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн	92,92	118,42	25,5	27,44

Співвідношення між зміною середньорічної заробітної плати та продуктивністю праці одного працівника визначається шляхом порівняння відносного відхилення

									Лист
									55
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата	БЕП 33.13.002.КРБ				

заробітної плати з відносним відхиленням продуктивності праці. Це дозволяє зробити висновок про ефективність використання трудових ресурсів на підприємстві.

2.5 Аналіз собівартості продукції й витрат на виробництво

Аналіз витрат на виробництво за елементами витрат

Таблиця 2.18

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютного значення	структури
1. Матеріальні витрати	909939	944570	75,66	77,18	34631	3,81
2. Витрати на оплату праці	30289	39365	2,52	3,22	9076	29,96
3. Відрахування на соціальні заходи	6656	8065	0,55	0,66	1409	21,17
4. Амортизація	41233	51662	3,43	4,22	10429	25,29
5. Інші операційні витрати	214512	180162	17,84	14,72	-34350	-16,01
Усього	1202629	1223824	100	100	21195	1,76

Виробництво продукції на даному підприємстві є матеріалоємним: питома вага матеріальних витрат у 2021 році складає 75,66 %, у звітному – 77,18%. Це пов'язано з ростом цін на сировину. Витрати на оплату праці складають 2,52% у 2019 році і збільшуються до 3,22 % у 2020 році. На долю витрат засобів праці припадає лише 3,43% у 2021 році і 4,22% у 2022 році. Загальна сума витрат на виробництво збільшилась на 21195 тис. грн.

Аналіз витрат на одну гривню виробленої продукції

Таблиця 2.19

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						56
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Оцінка витрат на одну гривню виробленої продукції

Показник	2021 рік	2022 рік	відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн	1329728	1234924	-94804	-7,13
2. Витрати на виробництво продукції (ВВ), тис. грн	1202629	1223824	21195	1,76
5. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,90	0,99	0,09	10

У порівнянні з 2021 роком обсяг виготовленої промислової продукції у 2022 році в діючих оптових цінах підприємства зменшився, але витрати на виробництво продукції зросли. Витрати на 1 гривню виробленої продукції у 2022 році зросли на 10 копійок і становили 99 копійок. Це збільшення показника є негативним відображенням діяльності підприємства.

2.6 Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів

Аналіз прибутку підприємства

Чистий прибуток підприємства у 2022 році зменшився на 107320 тис. грн. або 94,8% в порівнянні з 2021 роком. Це відбулось, перш за все, за рахунок зменшення валового прибутку на 164502 тис. грн. або 60,36% та підвищенням адміністративних витрат на 37370 тис. грн. або 308,1%.

Таблиця 2.20

Оцінка фінансових результатів підприємства

Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (2000)	1329728	1234924	-94804	-7,13
Собівартість реалізованої продукції (2050)	1057217	1126915	69698	6,59

Валовий прибуток (2090) (збиток (2095))	272511	108009	-164502	-60,36
Інші операційні доходи (2120)	3728	5432	1704	45,71
Адміністративні витрати (2130)	12129	49499	37370	308,1
Витрати на збут (2150)	38991	33290	-5701	-14,62
Інші операційні витрати (2180)	27132	8800	-18332	-67,57
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток (2190) або збиток (2195))	197987	21852	-176135	-88,96
Інші доходи (2200+2220+2240)	1167	6296	5129	439,5
Інші витрати (2250+2255+2270)	86009	20326	65683	76,38
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))	113145	7822	-105323	-93,09
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))	113206	5886	-107320	-94,8

Аналіз показників рентабельності

Таблиця 2.21

Показники рентабельності

Показник	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %	9,56	0,46	-9,1
Рентабельність продукції, %	17,4	1,79	-15,61
Рентабельність продажів, %	8,5	0,47	-8,03

Показники доходності капіталу та доходності власного капіталу у 2021 році знаходяться на середньому рівні. Негативним є зменшення доходності власного капіталу у динаміці, що свідчить про зниження інвестиційної привабливості підприємства та зниження ефективності внесків. Ще однією негативною характеристикою діяльності підприємства є зниження доходності продажів.

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						58
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

2. 7 Аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз структури й динаміки балансу

Дослідження структури статей балансу та динаміки змін проводиться шляхом утворення ущільненого порівняльного аналітичного балансу. Цей метод дозволяє отримати баланс, у якому окремі статті стискаються та доповнюються показниками структури. Вибір способу групування статей у порівняльному аналітичному балансі залежить від важливості кожної статті для конкретного підприємства. Для аналізу структури капіталу підприємства статті балансу групуються за розділами.

Для цього складають аналітичну таблицю 2.22.

Таблиця 2.22

Структура балансу підприємства

Стаття балансу	Абсолютні величини		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	абсолютне	відносне	У структурі
1	2	3	4	5	6	7	8
2021 рік							
Актив							
1. Необоротні активи	459752	475986	48,7	62,82	16234	3,53	14,12
2. Оборотні активи	484268	281717	51,29	37,18	-202551	-41,83	-14,11
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	944020	757703	100	100	-186317	-19,74	-
Пасив							
1. Власний капітал	239423	352629	25,36	46,54	113206	47,28	21,18
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	211	148	0,02	0,02	-63	-29,86	0

3. Поточні зобов'язання і забезпечення	7043 86	404926	74, 62	53, 44	- 29946 0	- 42, 52	- 21, 18
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	9440 20	757703	10 0	10 0	- 18631 7	- 19, 74	-
2022 рік							
Актив							
1. Необоротні активи	4759 86	548991	62, 82	69 ,3 8	73005	15, 34	6,56
2. Оборотні активи	2817 17	242325	37, 18	30 ,6 2	- 39392	- 13, 98	- 6,56
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	7577 03	791316	10 0	10 0	33613	4,4 4	-
Пасив							
1. Власний капітал	3526 29	357197	46, 54	45 ,1 4	4568	1,2 9	-1,4
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	148	94	0,0 2	0, 01	-54	- 36, 49	- 0,01
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	4049 26	434025	53, 44	54 ,8 5	29099	7,1 9	1,41
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	7577 03	791316	10 0	10 0	33613	4,4 4	-

У 2022 році в порівнянні з 2021 збільшились необоротні активи на 73005 тис. грн., або на 15,34% власний капітал та зменшились оборотні активи на 39392 тис.

					БЕП 33.13.002.КРБ		Лист
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата			60

грн., або на 13,98. Також у 2021 трохи виріс власний капітал – на 4568 тис. грн., або на 1,29%, поточні зобов'язання зросли на 29099 тис. грн., або на 7,19%.

Аналіз складу й структури майна підприємства

Таблиця 2.23

Склад і структура майна підприємства

Стаття активу	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютної величини		у структурі
					абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
2021 рік							
1. Необоротні активи (1095)	459 752	4759 86	48, 7	62 ,9 2	1623 4	3,5 3	14,22
1.1. Нематеріальні активи (1000)	-	2929	0	0, 39	2929	29 29	0,39
1.2. Незавершені капітальні інвестиції (1005)	138 980	4013 9	14, 72	5, 3	- 9884 1	- 71, 12	-9,42
1.3. Основні засоби (1010)	314 650	4267 96	33, 33	56 ,3 3	1121 46	35, 64	23
1.4. Інвестиційна нерухомість (1015)	-	-	-	-	-	-	-
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції (1030)	-	-	-	-	-	-	-
1.6. Інші фінансові інвестиції (1035)	612 2	6122	0,6 5	0, 81	0	0	0,16
1.7. Довгострокова дебіторська заборгованість (1040)	-	-	-	-	-	-	-

1.8. Відстрочені податкові активи (1045)	-	-	-	-	-	-	-	-
1.9. Інші необоротні активи (1090)	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Оборотні активи (1195)	484 268	2817 17	51, 3	37 ,1 8	- 2025 51	- 41, 83	-14,12	
2.1. Запаси (1101+..+1104)	96 7 52	79 1 98	10, 25	10 ,4 5	- 1755 4	- 18, 14	0,2	
2.2. Поточні біологічні активи (1110)	-	-	-	-	-	-	-	
2.3. Векселі одержані (1120)	-	-	-	-	-	-	-	
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)	424 829	226 165	45	56 ,0 7	- 1986 64	- 46, 76	11,07	
2.5. Поточні фінансові інвестиції (1160)	-	-	-	-	-	-	-	
2.6. Гроші та їх еквіваленти (1165)	647 2	2845	0,6 9	0, 38	- 3627	- 56, 04	-0,31	
2.7. Витрати майбутніх періодів (1170)	-	-	-	-	-	-	-	
2.8. Інші оборотні активи (1190)	605	3359	0,0 6	0, 44	2754	45 5,2	0,38	
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття (1200)	-	-	-	-	-	-	-	
Баланс (1300)	944 020	7577 03	100	10 0	- 1863 17	- 19, 74	-	
2022 рік								
1. Необоротні активи (1095)	475 986	5489 91	62, 92	69 ,3 8	7300 5	15, 34	6,46	
1.1. Нематеріальні активи (1000)	292 9	2163 6	0,3 9	2, 73	1870 7	63 8,6 8	2,34	
1.2. Незавершені капітальні інвестиції (1005)	401 39	4251 7	5,3	5, 37	2378	5,9 2	0,07	
1.3. Основні засоби (1010)	426 796	4787 16	56, 33	60 ,4 9	5192 0	12, 17	4,16	
1.4. Інвестиційна нерухомість (1015)	-	-	-	-	-	-	-	

1.5. Довгострокові фінансові інвестиції (1030)	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6. Інші фінансові інвестиції (1035)	612 2	6122	0,8 1	0, 77	0	0	0	-0,04
1.7. Довгострокова дебіторська заборгованість (1040)	-	-	-	-	-	-	-	-
1.8. Відстрочені податкові активи (1045)	-	-	-	-	-	-	-	-
1.9. Інші необоротні активи (1090)	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Оборотні активи (1195)	281 717	2423 25	37, 18	30 ,6 2	- 3939 2	- 13, 98	-	-6,56
2.1. Запаси (1101+...+1104)	79 1 98	116 730	10, 45	14 ,7 5	3753 2	47, 39	-	4,35
2.2. Поточні біологічні активи (1110)	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3. Векселі одержані (1120)	-	-	-	-	-	-	-	-
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)	226 165	154 644	56, 07	19 ,5 4	- 7152 1	- 31, 62	-	-36,53
2.5. Поточні фінансові інвестиції (1160)	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Гроші та їх еквіваленти (1165)	284 5	6702	0,3 8	0, 85	3857	13 5,5 7	-	0,47
2.7. Витрати майбутніх періодів (1170)	-	-	-	-	-	-	-	-
2.8. Інші оборотні активи (1190)	335 9	1477 5	0,4 4	1, 87	1141 6	33 9,8 6	-	1,43
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття (1200)	-	-	-	-	-	-	-	-
Баланс (1300)	757 703	7913 16	100	10 0	3361 3	4,4 4	-	-

У 2022 році спостерігалися значні зміни у загальній вартості активів підприємства. Зокрема, необоротні активи зросли на 73005 тис. грн. або на 15,34%, нематеріальні активи збільшилися на 18707 тис. грн. або на 638,68%, запаси зросли на 37532 тис. грн. або на 47,39%, грошові кошти та їх еквіваленти збільшилися на 3857 тис. грн.

									Лист
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата	БЕП 33.13.002.КРБ				63

або на 135,57%, інші оборотні активи зросли на 11416 тис. грн. або на 339,86%. У той же час, дебіторська заборгованість зменшилася на 71521 тис. грн. або на - 31,62%, а оборотні активи скоротилися на 39392 тис. грн. або на 13,98%.

Аналіз складу й структури джерел фінансових ресурсів

Таблиця 2.24

Склад і структура джерел фінансових ресурсів

Стаття пасиву	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютної величини		у структурі
					абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
2021 рік							
1. Власний капітал (1495)	239423	352629	25,36	46,54	113206	47,28	21,18
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал (1400)	13041	13041	1,38	1,72	0	0,00	0,34
1.2. Внески до незареєстрованого статутного капіталу (1401)	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Капітал в дооцінках (1405)	6521	6521	0,69	0,86	0	0,00	0,17
1.4. Додатковий капітал (1410)	158	158	0,02	0,02	0,03	0,02	0,00
1.5. Резервний капітал (1415)	2573	2573	0,27	0,34	0	0,00	0,07
1.6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (1420)	217130	330336	23,00	43,60	113206	52,14	20,60
1.7. Неоплачений капітал, вилучений капітал (1425+1430)	-	-	-	-	-	-	-

2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	211	148	0,0 2	0, 02	-63	- 29,8 6	0,00	
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	70438 6	4049 26	74, 62	53 ,4 4	- 2994 60	- 42,5 1	-21,17	
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	43500 0	1901 95	46, 08	25 ,1 0	- 2448 05	- 56,2 8	-20,98	
3.2. Поточна кредиторська заборгованість (1610+1615+1620+1625+1630+1635+...+1650)	15221 1	2133 53	16, 12	28 ,1 6	6114 2	40,1 7	12,03	
3.3. Поточні забезпечення (1660)	11618 3	1378	12, 31	0, 18	- 1148 05	- 98,8 1	-12,13	
3.4. Доходи майбутніх періодів (1665)	-	-	-	-	-	-	-	
3.5. Інші поточні зобов'язання (1690)	992	-	0,1 1	-	-	-	-	
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття (1700)	-	-	-	-	-	-	-	
Баланс (1900)	94402 0	7577 03	100	10 0	- 1863 17	- 19,7 4	-	
2022 рік								
1. Власний капітал (1495)	35262 9	3571 97	46, 54	45 ,1 4	4568	1,30	-1,40	
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал (1400)	13041	1304 1	1,7 2	1, 65	0	0,00	-0,07	
1.2. Внески до незареєстрованого статутного капіталу (1401)	-	-	-	-	-	-	-	
БЕП 33.13.002.КРБ								
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата				Лист
								65

1.3. Капітал в дооцінках (1405)	6521	6521	0,8 6	0, 82	0	0,00	-0,04
1.4. Додатковий капітал (1410)	158	158	0,0 2	0, 02	0	0,00	0,00
1.5. Резервний капітал (1415)	2573	2573	0,3 4	0, 33	0	0,00	-0,01
1.6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (1420)	33033 6	3349 04	43, 60	42 ,3 2	4568	1,38	-1,27
1.7. Неоплачений капітал, вилучений капітал (1425+1430)	-	-	-	-	-	-	-
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	148	94	0,0 2	0, 01	-54	- 36,4 9	-0,01
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	40492 6	4340 25	53, 44	54 ,8 5	2909 9	7,19	1,41
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	19019 5	2500	25, 10	0, 32	- 1876 95	- 98,6 9	-24,79
3.2. Поточна кредиторська заборгованість (1610+1615 +1620+1625+1630 +1635+...+1650)	21335 3	4198 38	28, 16	53 ,0 6	2064 85	96,7 8	24,90
3.3. Поточні забезпечення (1660)	1378	1866	0,1 8	0, 24	0,63	0,56	0,00
3.4. Доходи майбутніх періодів (1665)	-	-	-	-	-	-	-
3.6. Інші поточні зобов'язання (1690)	-	9821	1,2 4	-	-	-	-
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття (1700)	-	-	-	-	-	-	-

Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата

БЕП 33.13.002.КРБ

Лист

66

Баланс (1900)	75770 3	7913 16	100	10 0	3361 3	4,44	-
---------------	------------	------------	-----	---------	-----------	------	---

Головним джерелом формування активів підприємства на початок 2021 року був залучений капітал у вигляді позик, при цьому власний капітал складав лише 25,36% від загальної суми фінансових активів. Проте до кінця року спостерігався зріст власного капіталу, який збільшився на 113206 тис. грн., або на 47,28%, і став складати 46,54% у структурі фінансових активів. У 2022 році структура джерел залишилась практично незмінною, хоча власний капітал зрос на 4568 тис. грн., або на 1,3% порівняно з 2021 роком, але його частка у структурі фінансових активів зменшилась на 1,4%.

Таблиця 2.28

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності

ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод» за 2021-2022 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, (натур. од.)	65000	65000	0	0
2. Фактично вироблено продукції, (натур. од.)	62970	53752	-9218	-14,64
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,96	0,82	-0,14	-14,58
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	1196430	1096540	-99890	-8,34
- у порівнянних цінах, тис. грн	1259400	1096540	-162860	-12,93
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	1329728	1234924	-94804	-7,13

6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	460282,5	452756	-7526,5	-1,66
7. Фондовіддача, грн/грн	2,59	2,42	-0,17	-6,56
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	382992,5	262021	-120971,5	-31,56
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	3,12	4,19	1,07	34,29
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	319	305	-14	-4,38
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	3888	3471	-417	-10,72
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі - матеріальні витрати - витрати на оплату праці - відрахування на соціальні заходи - амортизація - інші операційні витрати	909939 30289 6656 41233 214512	944570 39365 8065 51662 180162	346319076 1409 10429 - 34350	3,81 29,96 21,17 25,29 - 16,01
13. Витрати на 1 гривню виробленої / реалізованої продукції, грн	0,90	0,99	0,09	10
14. Матеріалоемність, грн	0,79	0,85	0,06	7,59
15. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис. грн	1135469	1218504	83035	7,31
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	197987	21852	-176135	-88,96
17. Чистий прибуток, тис. грн	113206	5886	-107320	-94,8
18. Рентабельність продажів, %	8,5	0,47	-8,03	X
19. Рентабельність продукції, %	17,4	1,79	-15,61	X

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						68
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Підприємство має значну виробничу місткість, яка становить 65000 тонн. Виробнича місткість характеризується високим рівнем використання, що підтверджується значенням коефіцієнта використання виробничої місткості. У 2021 році цей коефіцієнт склав 0,96%, а в 2022 році зменшився на 0,14 пункту, становлячи 0,82%.

Порівняно з 2021 роком, у 2022 році зменшився обсяг виробленої продукції в натуральному вираженні на 9281 тонн або на 14,64%. Це зменшення вплинуло на обсяг виробленої продукції в діючих оптових цінах підприємства на 99890 тис. грн. або на 8,34%.

У 2022 році порівняно з 2021 роком ефективність використання основних фондів знизилась: на кожну гривню вартості основних фондів випуск продукції скоротився на 17 копійок.

Оборотність оборотних засобів зросла на 1,07 обороту. Поскорення оборотності оборотних засобів сприяє вивільненню оборотних засобів, що дозволяє підприємству збільшувати обсяг виробництва без додаткового залучення фінансових ресурсів.

У 2022 році, порівняно з 2021 роком, середньооблікова кількість штатних працівників облікового складу скоротилася на 14 осіб, а середньорічний виробіток одного працівника зменшився на 417 тис. грн. або 4,38%. У той же час середньорічна заробітна плата працівника зросла на 25,5 тис. грн. або 27,44%. Це свідчить про неефективне використання трудових ресурсів підприємством.

Витрати на виробництво продукції у 2022 році зросли на 21195 тис. грн або 1,76% у порівнянні з 2021 роком. Витрати на 1 гривню виробленої продукції у 2020 році збільшились на 10 копійок, становлячи 99 копійок. Збільшення цього показника є негативним сигналом для діяльності підприємства. Матеріаломісткість продукції зросла на 0,06 копійок, досягнувши 85 копійок.

Чистий прибуток підприємства у минулому році скоротився на 107320 тис. грн. або 94,8% порівняно з 2021 роком. У той же час чистий дохід (виручка) від

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						69
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

продажу продукції зменшився на 94804 тис. грн. або на 7,13%, а собівартість реалізованої продукції зростає на 83035 тис. грн. або 7,31%.

Показники рентабельності у 2022 році суттєво зменшилися порівняно з 2021 роком, що свідчить про негативні тенденції у діяльності підприємства.

У цілому, рік 2022 був не дуже успішним для компанії, але в кінці року вдалося досягти невеликого позитивного результату. Це було обумовлено зростанням цін на сировину та відсутністю відповідного підвищення оптових цін через жорстку конкуренцію на ринку, а також зростанням постійних витрат. У 2023 році очікується покращення ситуації, оскільки передбачається зростання цін на молочну продукцію на 15%. Проте компанії варто розглянути можливість реорганізації адміністративного апарату та створення відділу, який буде постійно працювати над оптимізацією виробництва та вдосконаленням процесів на ньому.

					БЕП 33.13.002.КРБ	Лист
						70
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Розділ 3. Шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

3.1. Напрями поліпшення фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»

Сучасний прогрес економіки України можна охарактеризувати як період нестабільності. Зміни, пов'язані з ризиками, збитками та умовами фінансової кризи, стали загальним явищем. Якщо підприємства не впроваджуватимуть необхідні зміни, які актуальні для всього світу, вони можуть зазнати банкрутства. Ефективність діяльності підприємства залежить від багатьох факторів, причому одним з найважливіших є його фінансовий потенціал. У сучасних умовах господарювання для підприємств важливим є врахування таких аспектів управління фінансовим потенціалом, як платоспроможність, фінансова стійкість та ділова активність, що визначаються, зокрема, ефективністю оборотних коштів, прибутковістю підприємства, потенціалом формування та повнотою використання фінансових ресурсів, збалансуванням грошових потоків і рівнем фінансового ризику. [4, с.270].

Ефективність використання ресурсів та підвищення рівня економічної стійкості підприємства в сучасних умовах значною мірою залежить від наявності, використання та вдосконалення фінансового потенціалу підприємства. Однією з особливостей нестійкого функціонування сучасних підприємств є недосконалість у кількісному, якісному та структурному аспектах фінансового потенціалу господарюючих суб'єктів, обумовлена значними втратами ресурсів під час проведення реформ та складного фінансового становища підприємств. Підвищення та вдосконалення фінансового потенціалу до необхідного рівня повинно дати можливість підприємству ефективно використовувати свої ресурси та сприяти поглинанню зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів, що свідчить про стійкість його функціонування. [17, с.16].

					БЕП 33.13.003.КРБ	Лист
						62
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

Напрями управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства представлено на рис. 3.1.

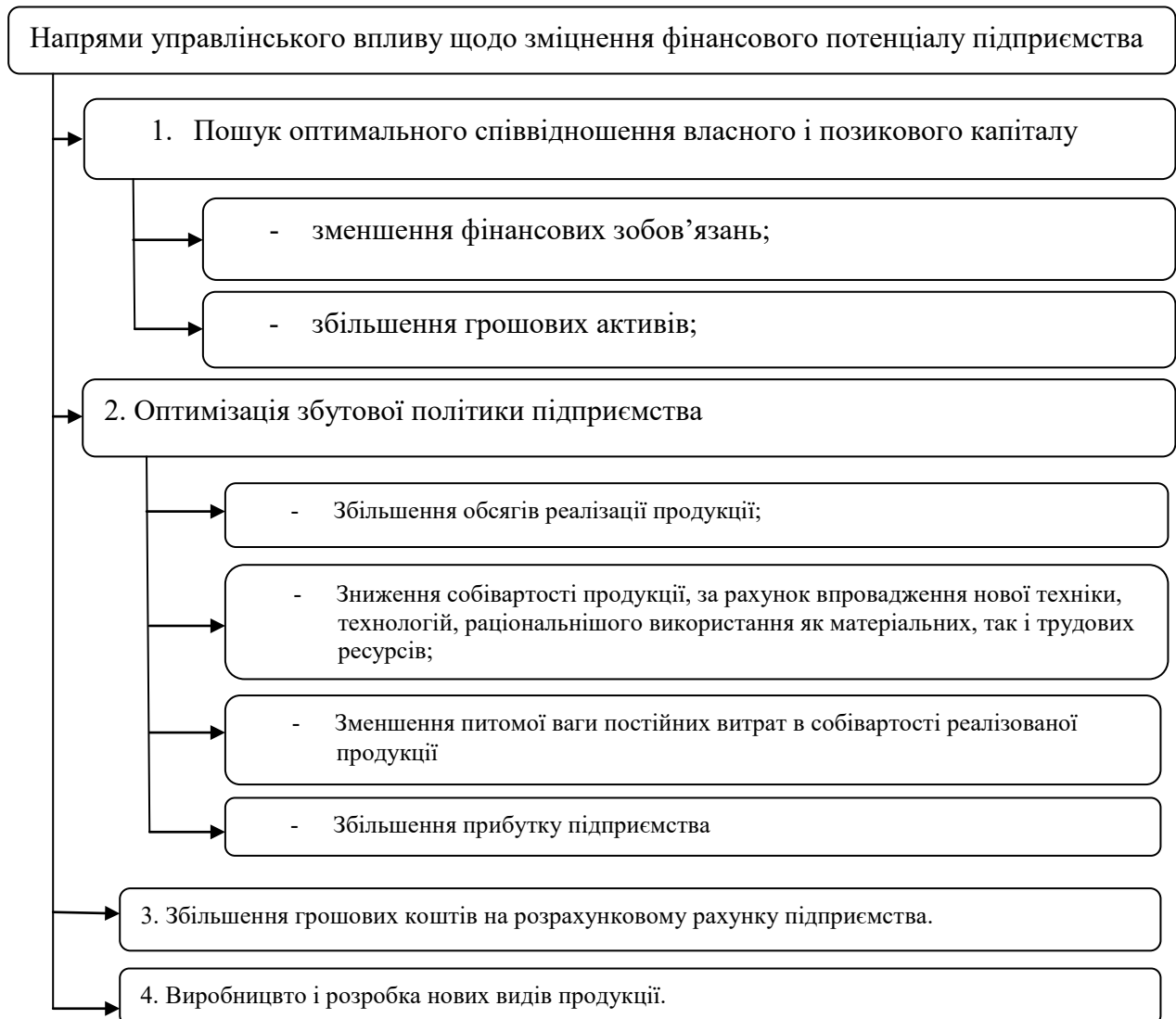


Рис.3.1 Напрями управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства

Фінансові зобов'язання підприємство може зменшити за рахунок [22, с.51]:

- зменшення суми постійних витрат (зокрема витрат на утримання управлінського персоналу);
- зменшення рівня умовно-змінних витрат;
- продовження строків кредиторської заборгованості за товарними операціями;
- відтермінування виплат дивідендів та відсотків.

Збільшити суму грошових активів можна за рахунок [22, с.51]:

- рефінансування дебіторської заборгованості (шляхом факторингу, врахування та дисконтування векселів, форфейтингу, примусового стягнення);
- прискорення оборотності дебіторської заборгованості (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту);
- оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей (шляхом встановлення нормативів товарних запасів методом техніко-економічних розрахунків);
- скорочення розмірів страхових, гарантійних та сезонних запасів на період перебування підприємства у фінансовій кризі.

У сучасних умовах конкурентного середовища важливим є оптимізація стратегії збуту підприємства. Для досягнення успіху необхідно активно просувати продукцію через ефективні маркетингові заходи, які забезпечать конкурентоспроможність завдяки високій якості та конкурентноздатній ціні. Важливими аспектами є реклама, корпоративний бренд, стимулювання збуту різними способами. Коректне підходу до маркетингу дозволить збільшити обсяг продажів, що створить сприятливі умови для подолання фінансово-економічних труднощів підприємства.

Конкурентоспроможність на ринку збуту може бути досягнута шляхом зменшення витрат на виробництво за допомогою впровадження нових технологій та обладнання, оптимізації використання матеріальних та людських ресурсів, а також зменшення витрат на постійні складові в собівартості продукції. Це важливо, оскільки зниження собівартості безпосередньо впливає на збільшення прибутку підприємства. [22, с.45].

Один зі способів збільшення фінансового потенціалу підприємства - це збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства. Це підвищить коефіцієнт абсолютної ліквідності та дозволить підприємству отримувати довгострокові та короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності. Ці позики виділяються лише платоспроможним підприємствам, які мають нормальний коефіцієнт абсолютної ліквідності. Збільшення грошових коштів

					БЕП 33.13.003.КРБ	Лист
						64
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

можна забезпечити шляхом продажу надлишкових виробничих та невиробничих активів або здачі їх в оренду..

Одним з шляхів підвищення фінансової потужності підприємства може бути виробництво та створення нових типів продукції, яка сподобається споживачам, а також отримання ліцензій на виробництво популярних товарів, що сприятиме стабілізації та покращенню фінансового стану підприємства.

Оскільки наявний фінансовий потенціал є однією з ключових характеристик діяльності кожного підприємства, його необхідно систематично та всебічно оцінювати за допомогою різних методів, прийомів та технік аналізу. Це дозволить критично оцінити фінансові результати підприємства як за певний період у статистиці, так і в динаміці протягом кількох періодів. Такий підхід допоможе виявити "болючі точки" у фінансовій діяльності та знайти шляхи для ефективного використання фінансових ресурсів та їх раціонального розподілу.

Враховуючи труднощі управління фінансовим потенціалом компанії в умовах фінансової кризи, а також потребу у стабілізації фінансової стійкості підприємств в умовах фінансової нестабільності, рекомендується вжити наступні заходи:

- усунення зовнішніх факторів банкрутства;
- удосконалення поточного календаря фінансового документа, у якому докладно відображається грошовий обіг підприємства;
- регулювання рівня незавершеного виробництва;
- переведення низькооборотних активів до високооборотних;
- вживання локальних заходів з поліпшення фінансового стану;
- забезпечення фінансового становища підприємства в середньостроковій перспективі, яке виявляється в стабільному надходженні виручки від реалізації в достатньому рівні ліквідності активів, підвищенні рентабельності продукції, установлення призупинення штрафних санкцій за прострочену кредиторську заборгованість, забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття нових поточних зобов'язань;

					БЕП 33.13.003.КРБ	Лист
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		65

- поступове погашення старих боргів, скорочення витрат до мінімально допустимого рівня, проведення енерго- і ресурсоощадних заходів;

- створення стабільної фінансової бази;

- забезпечення стійкого фінансового становища підприємств у довгостроковій перспективі, створення оптимальної структури балансу та фінансових результатів, фінансової системи підприємства до несприятливого зовнішнього впливу [61, с.125].

На рівні управління фінансовим потенціалом важливо ретельно проаналізувати всі можливості, які має кожен підприємець для досягнення та підтримки стійкого й ефективного економічного розвитку. Вирішення цих завдань підприємствами має вплив на фінансову стійкість на всіх інших рівнях управління виробництвом. Забалансованість досягається шляхом забезпечення оптимальних кількісних співвідношень між складовими елементами загальної фінансово-економічної системи, що сприяє її гармонійному розвитку.

Система заходів для підтримки фінансового потенціалу підприємства на найбільш оптимальному рівні повинна передбачати [67]:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;

- розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;

- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;

- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;

- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

За таких умов можна забезпечити систему фінансового моніторингу для кожної складової фінансового потенціалу підприємств, що дозволить оптимізувати її з урахуванням перспектив розвитку. Якщо під час моніторингу виявлено недостатній рівень фінансової стійкості підприємства, можна вжити наступні заходи. [67]:

					БЕП 33.13.003.КРБ	Лист
						66
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

- оптимізація руху фінансових ресурсів підприємства і врегулювання фінансових відносин, які виникають під час розрахункових відносин між господарюючими суб'єктами з метою ефективного їхнього розподілу;

- розробка стійкої фінансової стратегії підприємства;

- розробка проектів перспективних і поточних фінансових планів, прогнозних балансів та бюджетних коштів;

- розрахунок прогнозних значень реалізації продукції (планів продажів) і планів капіталовкладень, собівартості продукції тощо;

- визначення джерел фінансування господарської діяльності, а також бюджетне фінансування, довго- та короткострокове кредитування тощо;

- координація фінансових підрозділів підприємства.

Завдяки стійкій фінансовій базі підприємство може інвестувати кошти у розробку нових товарів (послуг), розширювати свою присутність на нових ринках через демпінг, забезпечувати або сприяти маркетинговій стійкості, розвивати нові напрями діяльності, підтримувати інвестиційну стійкість. Також важливо мати кваліфікований персонал для забезпечення кадрової стійкості та ефективного управління процесами.

Завдяки стійкій фінансовій базі підприємство може інвестувати кошти у розробку нових товарів (послуг), розширювати свою присутність на нових ринках через демпінг, забезпечувати або сприяти маркетинговій стійкості, розвивати нові напрями діяльності, підтримувати інвестиційну стійкість. Також важливо мати кваліфікований персонал для забезпечення кадрової стійкості та ефективного управління процесами.

3.2. Рекомендації покращення фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод» на основі його діагностики та їх економічне обґрунтування.

Важливим кроком у керуванні фінансовим станом підприємства є розробка та обґрунтування управлінських рішень і завдань для підвищення його рівня як у найближчому майбутньому, так і в перспективі на довгий термін.

					БЕП 33.13.003.КРБ	Лист
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		67

Одним з важливих умов покращення фінансового положення підприємства є генерація достатнього обсягу прибутку та прибуткова діяльність. Результати оцінки фінансової стабільності ПрАТ "Кременчуцький міськмолкозавод" підтвердили це твердження, оскільки виникнення збитків в результаті господарської діяльності призвело до збільшення ризику дестабілізації фінансового стану та загрози виникнення фінансової кризи на підприємстві у майбутньому.

Один із важливих кроків у попередженні негативного впливу виявлених факторів - це етап впровадження резервів для поліпшення показників діяльності підприємства. Оскільки вирішення проблеми збиткової діяльності є ключовим для покращення фінансового стану підприємства, необхідно виявити можливості для оптимізації обсягу доходів і витрат, обґрунтувати управлінські рішення щодо їх мобілізації та досягнення позитивних фінансових результатів у господарюванні.

Для вирішення проблем у фінансово-господарській діяльності ПрАТ «Кременчуцький міськмолкозавод» необхідно створити ефективну та ефективну систему управління витратами, яка буде спрямована на пошук можливостей для зниження витрат та, відповідно, збільшення прибутку підприємства..

Серед пріоритетних напрямків удосконалення системи управління витратами запропоновано наступне:

1. Підвищення технічного рівня виробництва, що включає в себе впровадження нової, передової технології, механізацію та автоматизацію виробничих процесів.
2. Удосконалення організації виробництва і праці, зокрема зміни в організації виробництва, покращення управління виробництвом та зменшення витрат на нього; поліпшення використання основних фондів; покращення матеріально-технічного забезпечення; зменшення транспортних витрат тощо.
3. Зміна асортименту та номенклатури виробленої продукції може бути важливим кроком для оптимізації бізнесу. Наприклад, перехід від виробництва сметани до морозива може бути вигідним в контексті зміни сезонного попиту. Це управлінське рішення ґрунтується на аналізі попиту, де влітку зменшується попит

					БЕП 33.13.003.КРБ	Лист
						68
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		

на сметану, а зростає на морозиво. Такий крок може бути ефективним економічно, оскільки виробництво обох продуктів може використовувати частково спільне обладнання. Це дозволить уникнути зайвих витрат на окремі виробничі площі, що є важливим у контексті сезонності попиту на продукцію.

4. Підвищення продуктивності праці.

5. Заощадження сировини, матеріалів, палива і енергії (наприклад, запровадження програми енергозбереження, встановлення альтернативних джерел енергії тощо).

6. Скорочення витрат на утримання виробництва та адміністративних витрат можливе завдяки впровадженню системи електронного обігу документів на підприємстві. Це дозволить зменшити витрати на закупівлю паперу, пристроїв для друку, оплату праці працівників, які займаються обігом документів, зберігання, пошук та відправлення документів.

					БЕП 33.13.003.КРБ	Лист
						69
Зм.	Лист	№ докум.	Підпись	Дата		